

ČESKOBATRÁSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

TRPĚLIVOST SNÁŠENLIVOST

- 8 Tolerance od osvětlení po současnost
- 18 Prohlášení, stanoviska a vyjádření 1990–2018
- 21 Jak čelit vymírání farářů?
- 34 Diakonie: Dobré konce existují

na hřejivém sluníčku

foto: Daniela Ženatá

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – Š. Janča
8 Tolerance – M. Šimsa
10 Bez postranních zájmů – J. Plíšková
13 Budiž naše láska jako Papinův hrnec
 – J. Pechar
15 Otázka na tělo

NÁSTĚNKA

MOJE CÍRKEV

- 21** Jak čelit vymírání farářů – P. Štulc
23 Hlasatelna v Husově sboru
 – M. Jindra
25 O roli teologie ve výuce sociální
 práce – O. Lukáš
27 Poselství postmodernímu člověku
 – A. Rocchini
29 Hus třikrát jinak – O. Pikousová
31 Lubomír Kabíček – D. Hrubantová
32 Ladislav Hejránek – M. Šimsa

DIAKONIE

- 34** Dobré konce existují – A. Šůra
35 V Diakonii v čase karantény – A. Šůra

SLOVO

- 37** Podobojí – J. Štefan
40 Máme na vybranou – L. Ridzoňová
42 Pro děti i jejich rodiče – A. Pudlovská
44 Drahokam – P. Bargár
45 Poslední slovo – T. Vítek

ÚVODNÍK

Učí nás koronavirus trpělivosti a snášenlivosti?

Více než dva měsíce žijeme s nouzovými opatřeními, s rouškou na ústech a rozestupy v obchodě. S dětmi a jejich školní přípravou v malém bytě. Odloučení od svých blízkých, pokud bydlí ve vzdáleném místě. Naučilo nás to trpělivosti, nebo spíše vyhublala netrpělivost? Jsme snášenlivější a ohleduplnější, nebo už to těsné dusno nehodláme dále snášet? Většina z nás si asi prošla všemi polohami od pocitů trpělivé snášenlivosti až po vytočení a upuštění páry jako z papíňáku.

Kdo si však zaslouží metál za trpělivost, jsou starší lidé z domovů pro seniory. V domovech Diakonie jsou takových stovky. Zavření mezi čtyřmi stěnami se strachem z nákazy, ze začátku bez kloudných ochranných prostředků pro personál, bez návštěv svých milých a blízkých a s myšlenkou, zda je ještě vůbec uvidí... kdyby něco. Těm přejeme ze všech nejvíc brzký návrat do obvyklého režimu.

V tomto čísle Českého bratra se ještě vracíme k události na sklonku války před 75 lety, z rozhovoru s vysokoškolskou učitelkou se dozvíte něco víc o možnostech studia sociální práce na Evangelické teologické fakultě nebo se můžete začíst do rozboru teologických i praktických aspektů vysluhování večeře Páně, s jejímiž zvyklostmi koronavirus začloulal.

Inspirativní čtení a trpělivý návrat k obvyklému rytmu života přeje

Daniela Ženatá

Peníze ze sbírek pomáhají v Řecku. ČCE poslala téměř milion korun

Celková výše podpory je přes 930 000 Kč a poslouží na nákup potravin, léků a na zajištění nezbytné lékařské pomoci.

Darované finance pomáhají dvěma řeckým organizacím, *Perichoresis* a *Chios People Kitchen*, a také české pobočce Lékařů bez hranic. Všechny organizace působí na řeckých ostrovech přímo v přeplněných uprchlických táborech a z daru nakupují a rozdávají hlavně trvanlivé potraviny a lékařské potřeby, poskytují i nutnou lékařskou péči.

O podpoře české pobočky Lékařů bez hranic finančním příspěvkem ve výši 200 000 Kč rozhodla synodní rada už koncem roku 2019. Byl to také impulz k vyhlášení mimořádné celocírkvní sbírky. Výzva se v jednotlivých farních sborech Českobratrské církve evangelické setkala s velkým ohlasem a sbírka vynesla dalších více než 650 000 korun.

K efektivnímu rozdělení peněz přispěly i dlouhodobé kontakty koordinátorky pro prá-

ci s uprchlíky Aleny Fendrychové s organizacemi a církvemi, pomáhajícími přímo v místě humanitární krize.

Organizace *Chios People's Kitchen* (CPK) dvakrát týdně distribuuje trvanlivé potraviny těm nejpotřebnějším na ostrově Chios: „Distribuce je složitá, protože i zde platí omezení kvůli koronaviru. Poskytujeme pomoc 60–70 rodinám týdně a dodáváme i ovoce dětem, které jsou tu bez rodičů. Každý den máme žádosti o další podporu a zatím můžeme pomáhat i díky vaší podpoře, za kterou děkujeme,“ říká Kostas Tainidis, vedoucí organizace, která jídlo pro uprchlíky připravuje už od roku 2015.

Třetí podpořený subjekt, *Perichoresis*, je zřízován řeckou evangelickou církví, která jeho prostřednictvím zajišťuje uprchlíkům na ostrově Chios nákup léků i nezbytnou lékařskou péči. Tato práce je klíčová právě v táborech, kde je kapacita překročena více než trojnásobně. Zcela tu chybí základní hygienické vybavení a lidé na útěku před válečným konfliktem, včetně

nejmenších dětí, se zde tísní v nelidských podmínkách, v špině a zimě.

Českoobratrská církev evangelická v minulosti opakovaně apelovala na českou politickou reprezentaci, na příslušná ministerstva i na premiéra Andreje Babiše, aby se jako země připojili a svou pomocí k řešení eskalující situace přispěli. Nejde přitom pouze o humanitární rozměr katastrofy. Neutěšená situace lidí na řeckých ostrovech se může obrátit i v bezpečnostní hrozbu. Dlouhodobé přehlížení problému tedy není ani politicky prozíravé.

Děkujeme všem dárcům sbírky, která byla předána a je rozdělována právě nyní.

e-cirkev/foto: Lékaři bez hranic

Pastoral Brothers v televizním pořadu „168 hodin“

Farářské duo Jakub Malý a Karel Müller už dva roky vystupují na sociálních sítích jako *Pastoral Brothers*. Natáčejí krátká videa, v nichž se věnují s humorem a nadhledem i složitým otázkám víry.

V publicistickém pořadu „168 hodin“, který Česká televize odvysílala v neděli 16. 5., téma zpracovala Kateřina Stibálová. Po rozhovorech se samotnými aktéry a ukázkách z jejich videí se k evangelickému humoru a schopnosti

sebereflexe obdivně vyjádřil i katolický teolog Marek Orko Vácha a počínání mladých farářů přejně okomentoval i náš synodní senior Daniel Ženatý. Pořad je možné dohledat v archivu ČT 1.

e-cirkev/DaZ

Penzion Sola Fide má nového provozovatele

Ubytování v zavedeném pensionu Sola Fide v Janských Lázních od začátku května zajišťuje nový nájemce. Duch místa by se tím neměl výrazně změnit – i nadále bude otevřeno pro sborové a individuální křesťanské či rodinné rekreace tak, jak byli hosté za více než 20 let provozu zvyklí.

Pokud se do Sola Fide rádi vracíte a máte již pro další období rezervovány termíny, prosíme vás o jejich ověření a aktualizaci na novém kontaktu:

Radek Michalička 604 339 086 nebo Anna Šustrová 731 277 875.

e-cirkev/DaZ

foto: Vladimír Zikmund

TÉMA: TRPĚLIVOST/SNÁŠENLIVOST

modlitba červnová

trpělivý Bože
dlouhoshovívající
snášíš naše bloudění
a úlety
čekáš na návraty
ztracených synů

laskavě
s bolavým srdcem
vyhlížíš naše
pokání
obrácení

ale my
trpělivý Bože
tě rychle burcujeme
když jsme v nebezpečí
neotálej
pospěš na pomoc

čteme to v Bibli
trpělivost je ovoce Ducha
svatého
nemáme ji vrozenou
ale prosíme o ni
učíme se ji

modlitba Lenky Ridzoňové

kresba: Magdalena Plíšková

O smířlivosti

Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce a nedopřejte místa ďáblu. (Ef 4,26)

toho neklidnějšího z nás občas něco rozzlobí. Něco nám nevyhovuje, nefunguje podle našich představ. Ale asi nejčastěji se zlobíme jeden na druhého.

Nejvíce to schytávají naši nejbližší. Manželka nezavírá dveře a nechává utíkat teplo, které já platím. Manžel ve špinavých botách šlape po podlaze, kterou já jsem právě umyla. Děti nikdy neudělají to, co jim nakážu, a pak jsou z toho rozbité hrnky a marmeláda rozpatlaná po koberci.

Nikdy se doopravdy nezlobíme na ty, kdo jsou od nás daleko – iránský pěstitel hašiše, čínští porušovatelé lidských práv... Ale když někdo z našich domácích nevrátí škrabku na brambory do správné políčky, vytočí nás to na nejvyšší obrátky.

Tohle asi zná každý z nás. Všichni s tím bojujeme a teoreticky to všechno víme. Bible neříká, že se to nikdy nestane. Bible je vůči lidské povaze realistická. Ví, že člověku občas nervy prasknou.

V epištole Efezským se píše „Hněváte-li se, nehřešte.“ A taky „Nedávejte místo ďáblu“. Není možné se nikdy nerozzlobit. Ale je třeba sebe i druhého před svým vztekem – před hříchem bránit.

Epištola nabízí naprosto geniální a jednoduchý návod: „Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce.“ Západ slunce jako nejzazší termín, do něž nabídneme druhým usmíření. V létě můžeme zůstat rozpálení o hodinku déle, v zimě to bude o kousek dříve, a nejdřív ze všeho o Vánocích, svátcích smíření.

Nebudeme si zlost pěstovat jako kaktus v květináči, nebudeme ji přživovat vzpomínkami na všechny dřívější krivdy, natož pak představami nepravostí budoucích. Nenecháme ji rozežírat naši mysl a nedovolíme jí ničit naše vztahy. Prostě ji před západem slunce odložíme.

Zní to jednoduše. Ale jak to udělat, když je člověk nad krivdou nebo nepravostí rozpálen doběla?

Boj s vlastními démony je ten nejtěžší. Ale možná nám může pomoci, když nastavíme v hlavě několik přepínačů:

1. Přijmout, že spravedlivý hněv neexistuje. Zloba vždy přehání, nikdy není objektivní. Vážíme-li si pravdy a spravedlnosti, pak se musíme vzteku bránit, i kdyby jeho příčina byla seberealnější. „Spravedlnost Boží lidským hněvem neprosadíš,“ píše se v epištole Jakubově. Vztek je projev lidské pýchy, a to je podle Bible základní zdroj špatnosti ve světě.
2. Přijmout, že můj hněv je záležitost má, ne těch ostatních. Jen já s tím můžu něco udělat. Já sám můžu nabídnout ruku ke smíru.
3. Uvědomit si, že naprostá většina hádek vzniká z nedorozumění, možná ten druhý vůbec neví, že mě jeho jednání zraňuje. Někdy stačí si o tom promluvit a věci si vyjasnit.
4. Přijmout, že druhí, dokonce i moji nejbližší, tady nejsou k tomu, aby naplňovali moje představy o světě a o životě. Oni mají svoje představy, svoje starosti i své temné stránky. Jestliže se toto rozhodneme respektovat, v našich vztazích ubude překvapivě mnoho třecích ploch.
5. Nastavit pro sebe zásadu „odpouštím vždycky“. Učíme z odpuštění svůj životní postoj. Je to zcela v souladu s Písmem, s učením Ježíšovým, s Božím záměrem s člověkem. Odpuštění je jedna z nejzákladnějších křesťanských ctností, Ježíš ji dává jako jedinou podmínku odpuštění Božího vůči nám samotným (čtete třeba komentář k modlitbě Páně z Mt 6,14–15 nebo podobanství o nemilosrdném služebníkovi z Mt 18,21–35). ►

Na tom, jestli odpustím tomu, kdo se proti mně provinil, závisí moje vlastní spása. Bez debaty.

V boji s vlastními démony, naší hněvivostí a vztekem, přeji nám všem hodně úspěchů. Jsem

si jist, že Bůh sám je přítom na naší straně a že po každé, když se to aspoň trochu daří, svět se stává lepším místem k životu.

Takže – do západu slunce!

Štěpán Janča,
farář tč. ve Skotsku

SLOVO PROTESTANTSKEHO FILOSOFY

Tolerance

Od osvícenství po současnost

Tolerance je nepostradatelná zásada současného demokratického myšlení a života nejen v tom smyslu, že nás tolerují naši spoluobčané, ale také a zejména v tom smyslu, že my tolerujeme je. Tolerovat druhého je mnohem těžší než být sám tolerován, i když dosáhnout tolerance v určitých zemích a dějinných podmínkách není nic snadného; bez recipročního vztahu ale tolerance nefunguje. Tolerance má své místo na různých úrovních myšlení i života, jak v oblasti osobní a náboženské, tak občanské a politické. Živá a aktuální, v podstatě každodenní otázka je, zda a do jaké míry lze tolerovat netolerantní a jak reagovat na ty, kdo k toleranci ničí podmínky. Ty bychom tolerovat neměli, ale netolerance k netoleranci nemusí být hned vykonávána státem, nejprve bychom ji měli uplatnit my jako spoluobčané, nejprve bratrsky, vlídným, poté i důraznějším slovem či gestem.

Myšlenka tolerance poprvé

Myšlenka tolerance se objevuje v 17. století jako reakce na třicetiletou válku v podobě spíše rezignované a mocensky cynické zásady *Cuius regio, eius religio*, tedy „čí země, toho náboženství“. Ovšem už na počátku třicetileté války byly na jejím základě u nás popraveni vůdcové stavovského povstání (1621) a po Obnoveném zřízení zemském (1627/1628) museli zemi opustit

evangeličtí šlechticové a inteligence, mezi nimi Jan Amos Komenský a Pavel Stránský, poddaní museli přijmout katolické náboženství v rámci protireformace a rekatolizace.

Teoreticky myšlenku tolerance formuloval John Locke v Dopise o toleranci (1689), kde mu ovšem jde o toleranci mezi protestanty, protože do ní nezahrnuje ani katolíky (jako poslouchající cizí moc)

ani ateisty (nelze jim věřit, protože sami ničemu nevěří). Mimochodem na tomto základě platí dodnes ve Velké Británii ne příliš tolerantní zásada, že král nesmí být katolík. Locke myšlenku tolerance chápe jako vyplývající z evangelia i z rozumu a zároveň z ní odvozuje, že víru nelze ani nařídít ani zakázat, tedy že není v kompetenci světské, politické moci.

Ovšem praktická náboženská tolerance se v Evropě objevuje už v 16. století, zejména v Nizozemí a na Moravě, kde byla oboustranná, tedy katolíci tolerovali evangelíky a evangelíci katolíky.

Toleranční patent Josefa II.

Nově byla myšlenka tolerance vyzvednuta tolerančním patentem Josefa II. v roce 1781. Jak upozorňuje Eva Melmuková, toleranční patent ještě neznamenal zrovnoprávnění protestantů a katolíků, k tomu dochází až v tzv. protestantském patentu 1861, protože teprve tehdy mohli protestanté stavět kostely s věží, nemuseli je stavět mimo obec a s vchodem do polí. Nicméně českými evangelíky byl přivítán, zejména protože na Valašsku a na Vysočině se scházeli tajně, pašovali a četli knihy vydávané v Německu a Uhersku; ti tedy osobně interpelovali u císaře Josefa II., aby jim dovolil svobodně se scházet a veřejně svou víru vyznávat.

Na Valašsku se bouřili (1777), z Nosislavi poslali dopis a z Olešnice a Prosetína se do Vídně osobně vypravil Řehoř Jakubec; dosáhl prostřednictvím uherského advokáta přijetí u císaře a přispěl k tomu, že patent byl vyhlášen veřejně. (F. Bednář, M. Šimsová, E. Melmuková, S. Bolom).

Tolerance není lhostejnost

Na Locka a jeho myšlenku tolerance se odvolává Masaryk, Rádí i Komárková, a to proto, že je představitel tolerance aktivní, spojené s evangelijní vírou a rozumem, a ne liberální tolerancí lhostejnosti. Masaryk říkal: „Liberálové se berou za každé bláznivé přesvědčení, sami ale žádné nemají,“ čímž chtěl naznačit, že nestačí usilovat o obecné liberální zásady, ale mít konkrétní demokratické přesvědčení a aktivně je ve veřejném životě prosazovat.

Z dějin známe příklady, jak ti, jejichž náboženství, politické názory či způsob života byly potlačovány, když se dostali k moci, sami začali utlačovat. Ač je demokracie spojena s tolerancí druhých, jejich náboženských, morálních a politických názorů i způsobu života, přesto sama není zárukou této tolerance. Lidé často volí ty, kdo slibují tvrdý a ne-

kompromisní postup proti etnickým menšinám, proti uprchlíkům či vůči muslimům. Volí je proto, že netolerance nám není cizí, je v nás a ohrožuje nás zevnitř i zvenku.

Respekt a úcta

Avšak lépe než mluvit o toleranci je mluvit o respektu či úctě. Základem demokratického státu je respekt k druhým a respekt k ústavě a k zákonům. Skutečně demokratický stát je takový, v němž existuje společnost, složená ze svobodných, zákony respektujících občanů. Respekt také znamená, že respektuji druhého – jako svobodného a sobě rovného. Kant předpokládal, že každý jedinec má mravní zákon v sobě. Pokud bychom však měli všichni mravní zákon v sobě, každý by sebe kontroloval a nepotřebovali ►

bychom už dozor policie. Locke jako jeden z prvních formuloval základní liberální i demokratickou zásadu – je lépe být podřízeni zákonu, který platí pro každého, než být podřízeni jednomu člověku, který o nás může rozhodovat svévolně.

Láska k bližnímu

Projevem respektu je také praktická láska k bližnímu, agapé. Kultura lásky k bližnímu, kultura respektu je v naší společnosti i v našem státě stále na počátku. Zároveň ale vidíme, že vztah k uprchlíkům, jiným náboženstvím či etnickým menšinám je problematický i v „klasických“ demokratických státech jako jsou Velká Británie či Spojené státy americké. I tam volí populisty, kteří slibují, že s menšinami a odlišnými zatočí, umravní je... To se častěji děje v době krizí, ať už je to krize finanční, uprchlická nebo třeba koronavirová. Právě tehdy se ovšem osvědčuje, zda v dané zemi existuje občanská společnost, která

dokáže tyto menšiny a odlišné hájit a chránit.

A to je úkol nás, protestantských křesťanů, kteří jsme v minulosti zažili netoleranci na své kůži, abychom nyní nepečovali především sami o sebe, pyšnili se slavnou minulostí či se starali o to, abychom byli finančně zajištěni do budoucna, ale naopak si všímali toho, kdo je dnes utlačován, kdo je na okraji společnosti a kdo potřebuje pomoc. Měli bychom se jako protestantští křesťané na základě Ježíšových slov „chudé máte vždy s sebou“ postavit na tuto stranu. Tedy nepřipojit se k většině, která páchá hanebnost; to je praktický a zároveň povznášející úkol dneška. Měli bychom kulturou respektu, lásky k bližnímu a rovnoprávného dialogu pečovat v rámci svých omezených možností o celou společnost a neničit ji ve jménu své skupinové identity, jež se navzdory své historii může za určitých okolností stát kamenem úrazu a pohoršení.

Martin Šimsa, vysokoškolský učitel

ilustrace Petra Fischerová

ROZHOVOR S POSLANKYNÍ ZA STRANU PIRÁTŮ OLGOU RICHTEROVOU

Bez postranních zájmů

Na politické scéně je snášenlivost důležitá

Olga Richterová pochází z Choltic na Pardubicku, po gymnáziu vystudovala na Filozofické fakultě UK překladatelství a tlumočnictví. V roce 2014 vstoupila do České pirátské strany, v témže roce byla zvolena do zastupitelstva Prahy 10. V roce 2017 byla také zvolena poslankyní Poslanecké sněmovny Parlamentu, od roku 2018 zastává ve straně Pirátů funkci první místopředsedkyně. Olga je členka ČCE, navštěvuje sbor v Praze-Vršovicích. Je vdaná, má dvě malé děti.

Hlásíte se k Českobratrské církvi evangelické. Je tam nějaký vliv z rodiny? Evangelické kořeny?

Z rodiny přímo ne. K mému první setkání s vírou došlo díky studiu na Biskupském gymnáziu v devadesátých letech, kde jsme měli nesmírně zajímavou religionistiku, taky jsme třeba připravovali mše. A já jsem v té době, od svých 11 let, bydlela na internátě u sesterček salesiánek. Ukázaly se mi tak úplně nové obzory, duchovní rozměr, zároveň mě ale v tom, co jsem viděla z katolické církve, dost dráždila role žen. Všechno připravovaly, vyzdobily, uvařily, ale pak si sedly do lavic a prostě poslouchaly. Na-

konec mě tohle přivedlo do evangelické církve, i s mým tátou a s bratrem. Začali jsme chodit k evangelíkům na křestní přípravu, to mi bylo asi 13 let. Určitě tomu tenkrát pomohlo to, že farářem v Přelouči byl Daniel Matouš. Taťka se stal dokonce asi před rokem v ČCE výpomocným kazatelem.

Kde se vlastně vůbec vzalo to vaše politické angažmá? Jste v jedné politické straně i s bratrem, to není moc obvyklé, tady asi něco z rodiny bude, ne?

U nás doma bylo úplně normální se o politice bavit. Jsem na takové hovory zkrátka zvyklá od dětství. A pokud jde o Piráty, určitě mě ke vstupu

můj bratr nějak podnítil, znala jsem je díky němu zblízka a on byl pro mě záruka poctivosti. A ještě jeden aspekt z rodiny – můj dědeček z tatínkovy strany byl v roce 1968 v Klubu angažovaných nestraníků (KAN), a to ve funkci tajemníka,

tím pádem pak na něho dolehly velké těžkosti ze strany StB. Měl dvě vysoké školy a pracoval téměř celý život jako dělník. Tohle jsem měla před očima. A k té snášenlivosti – dědečkova žena, moje babička, ta byla naopak jistou dobu v padesátých letech přesvědčená komunistka; pak se jí ale podařilo vystoupit. Chci říct, že jsme takhle úplně přirozeně viděli, jak lidé velmi rozdílní spolu můžou žít v dobrém. Stejně to bylo i s rodiči mé maminky. Babička byla z živnostnické rodiny a vzala si komunistu. A navíc byla poloviční Němka. Prababička si vzala za muže Čecha a po válce navzdory vyhnání všech svých sourozenců i rodičů nezahořkla, zrovna tak ta má babička. Tak to všechno pro mě jsou důležité příklady z rodinné historie.

Když tedy přejdeme k té politice, jak si tam s tou snášenlivostí poradit?

Podle mě je to vůbec nejdůležitější zásada! Když se věci veřejné dělají poctivě, opírají se o úctu ke zkušenostem ostatních zúčastněných, i když se samozřejmě dotyční v názorech liší. Za hlavní kritérium bych přitom brala právě tu poctivou snahu hledat funkční, dobrá řešení. A k tomu nutně patří – nemít postranní zájmy.

Vy si tedy nemyslíte, že politika a snášenlivost si protiřečí?

Proč by měly? Jde přece o umění se dohodnout, ne?

Nikdo ale přece po vás nechce, abyste s tím druhým souhlasila. Pokud vám na vašem názoru záleží, budete se jej držet. Jak se tam pak ta snášenlivost vejde?

Když se dívám obecně na to, proč lidé zastávají různé postoje, myslím, že jde v zásadě o tři kategorie: Buďto si každý z nás někdy ponechává nějaký mylný postoj, protože nemá informace a nezná pohled všech stran, nebo, v druhém případě, jde o jiný žebříček hodnot (např. svoboda vs. bezpečí), a v tom třetím případě je dotyčný někomu nějak zavázán, a pak ovšem žádné argumenty nebudou platit, vedou ho jiné zájmy. ►

A co já považuju za ideální – názorové posuny ve společnosti je třeba zajistit širokým konsenzem. Když se opravdu do hloubky diskutuje, když se opravdu poctivě probírají veškeré argumenty, dobré řešení se najde. Věřím, že většina důvodů k nesnášenlivosti mezi lidmi, kteří to myslí poctivě, jsou právě jen ty rozdílné zkušenosti, rozdílné informace, a nedostatek času to vyjasnit. A to tak beznadějně není.

Ale nenaráží tahle snaha, tohle vaše přesvědčení u jiných stran na nezáměr, na nepochopení? Vám se ta domluva daří?

Rozpory zkrátka často souvisí s těmi různými informacemi a zkušenostmi „na vstupu“. My v Pirátech děláme politiku, založenou na dobré praxi, na tom, že máme dobré věcné argumenty, takže v parlamentu třeba pro některé dobré vládní návrhy hlasujeme, nejsme proti za každou cenu. Považuju za velký omyl, když se politika zobrazuje jako souboj, jako střet. To je pro společnost z dlouhodobého hlediska zhoubné. Když vláda zkouší demokracii omezovat, jsme samozřejmě těmi nejhlasilějšími, ale jinak v žádném případě neděláme „kritiku pro kritiku“. A já věřím, že to je na Pirátech poznat.

Potíž je v tom, jak jste sama řekla, že existuje taky ta třetí skupina, tedy ti, kdo mají postranní zájmy. Jak tam potom se snášenlivostí vystačit?

Je třeba vždycky rozlišovat to, co nějaký člověk dělá, od toho, jaký on v zásadě je. Takže když například Tomio Okamura řekl nepřijatelný výrok o romském holocaustu, já jsem zorganizovala ve sněmovně odborný seminář pro poslance a pro historiky o tom, jak u nás romský holocaust probíhal. Opravdu mi nešlo o to nějak dehonestovat pana Okamuru, protože řekl hloupost, ale ukázat historickou realitu pomocí faktů.

Jinými slovy vlastně tedy hloupost řekl.

Ano, ale tady jde o ta historická fakta. Nešlo mi o ten osobní rozměr. A to je přístup, o který se Piráti snaží.

Mohla byste říct nějaký příklad, kdy jste právě pro tu snášenlivost ustoupili, ač šlo o něco, na čem vám záleželo?

Jde vždycky velice o kontext. Ale jako příklad bych mohla uvést uvolnění insolvenčního zákona a exekučního řádu – my jsme navrhli zásadní reformu toho exekučního řádu, protože tak jak u nás funguje byznys s dluhy, to je nepřijatelné, ale protože na scéně byla vůle poslanců jiných stran protlačit

v téhle oblasti menší reformy, tak jsme na těch menších reformách spolupracovali. Ale vedle toho o tu velkou reformu pořád usilujeme. Důležité je dávat najevo, že za tu hlavní prioritu pořád považujeme tu zásadní změnu – aby k jednomu dlužníkovi příslušel jenom jeden exekutor. Ale když jde o posun dobrým směrem, v mezičase podporujeme i ty menší úpravy.

Já bych ještě ráda upozornila na jeden aspekt – malá snášenlivost mezi dejme tomu vládnoucími stranami a opozicí je do jisté míry přirozená, ale horší pro nás, pro voliče, je malá snášenlivost mezi těmi jakoby spřátelenými stranami, nebo dokonce i uvnitř jedné strany. Já bych si jako volič totiž moc přála, aby se opozice domluvila, aby se z ní stala ta koalice, protože bych lépe věděla, koho volit.

To je ale známý jev, to je přece v každém oboru. I třeba ve vědě je svým způsobem váš nejbližší kolega i váš největší soupeř, to je jasná věc. Ale to není žádná tragédie, takhle prostě společnost funguje. Důležité je si neustále zpřítomňovat výhody spolupráce, které nad soupeřením převažují.

A vy sama tuhle zkušenost od Pirátů máte?

Na to, jak je politika konkurenční prostředí, máme k sobě vztahy velmi slušné; jiné strany nám závidí.

Napadá vás taky někdy, že byste se nejradši na všechno vykašlala a z politiky odešla?

Když mám dostatek pohybu a odpočinku, tak ne. Ale to hlavní: Mám štěstí na velkou podporu celé rodiny, a nakonec i na zkušenost z církve – ani v té se neshodnete se všemi a nelíbí se vám všechny názory. Ale snášenlivost je v každém ohledu nezbytná pro jakékoliv lidské společenství. A ještě lepší samozřejmě je, když ji podpírá laskavost či láska.

připravila Jana Plíšková

foto z archivu respondentky

SLOVO FARÁŘE

Budiž naše láska jako Papinův hrnec

Hlavně neucpat pojistku

Máte-li rádi třináctky, pak vězte, že v 13. kapitole Pavlova prvního listu do Korintu je text rozdělen na 13 oddílků a v nich je pak notoricky známý text o lásce. Tedy – notoricky známý... Aby to někdo odříkal z paměti, s tím jsem se ještě nepotkal. On je ten seznam totiž sáhodlouhý. Apoštol vyjmenovává hned 15 vlastností, jaká láska má mít, aby to láska opravdu byla! Zapamatovat si 15 vlastností je asi příliš, zvláště, když se ty významy překrývají.

Ten překryv ale teď využiju. Z toho všeho podtrhnu to, čím ten seznam začíná a končí: „Láska je trpělivá“ – a láska vytrvá, ať se děje cokoliv. Přesně uprostřed ještě jednou totéž, jen formulováno tak, že láska se nedá „vydráždit“. A těsně před koncem, jen tak na připomenutí počtvrté, že ať se děje cokoliv, láska vydrží.

Trpělivost na začátku, na konci i uprostřed. Po více než 25 letech manželství mohu potvrdit – s trpělivostí to všechno stojí a padá. Nádech – výdech. Napočítat do deseti. Nic se nejlí tak horké, jak se to uvaří. Ještě se nestalo, že

by něco nějak nedopadlo. Být úplně na dně má jednu přednost, ale důležitou – máte od čeho se zase odrazit nahoru. Když Pavel píše, že láska věří a neztrácí naději, tak mluví právě o tomhle.

Trpělivost. Nevybuchnout jako papiňák. Jen s trpělivostí se dá v jakémkoliv vztahu dostat někam dál. Jasně že v tom slovíčku trpělivost proznívá nějaké „trpění“. Strpět manýry toho druhého je někdy dost složité a rozhodně nijak příjemné.

Papinův hrnec je průměr případný

Nebouchnout jako ten papiňák. Mám rád tenhle obraz... V papiňáku totiž vařím často a rád. Takže taky vím, že tak často nevybuchuje. Už v mém mládí to bylo spíš téma strašidelných historek než něco z praxe. Tady nám moderní technologie přinesla významný pokrok, a zároveň poučení. Jak to, že papiňák nevybuchne? No, protože má pojistku, která po malých dávkách upouští. Ale pozor – ne hned a už vůbec ne všechno. Láska je trpělivá. Ono jí to nějaký čas trvá, než začne ►

tlak upouštět. A nepustí jej všechen – jen to, co už je fakt moc. Kdyby upouštěla hned a všechno, tak je celý efekt hrnce v háji.

Budiž tedy láska trpělivá jako ten Papinův hrnec. Uvnitř se připravuje dobré jídlo. Dobrá budoucnost. Co tam kdo dá, to je na jeho uvážení. Každý sám musí posoudit, co mu chutná; co jsme my, abychom do toho komu kecali... No a pak se to začne hrát a trpělivá láska čeká, a jen, kdyby to bylo už moc horké a mařilo by se to, tak opatrně a po troškách upustí páru.

Součástí těch strašidelných historek s vybuchlými papiňáky byla napořád ucpaná ta „odfukovací pojistka“. V hrnci zřejmě bylo něco, co tam člověk dávat neměl. To se stává, že člověk do vztahu vnese něco, co tam nepatří. Apoštol Pavel vyjmenovává v těch dalších vlastnostech lásky několik takových věcí, které mohou pojistku zacpat.

Trpělivě trpět?

Jako první ale vidím, když se to špatné neventiluje vůbec. Když se trpělivost změní v trpění. Jasně že láska je trpělivá, vytrvá, ať se děje cokoliv, nedá se vydráždit, a ať se děje cokoliv, vydrží. Ale vyměnit trpělivost za falešný mučednický pocit, ve kterém tomu druhému neřeknu, jak

děsně mi vadí špinavé ponožky, pohozené v obýváku, nebo knížky nevrácené do knihovničky, to je cesta nikam, je slepá.

Trpělivá láska není falešné „fu, fu, fu, ňu, ňu, ňu“, všechno je v nejlepším pořádku, a zatím se do odfukovací pojistky strádá jedno neřádstvo za druhým.

Budiž naše láska jako Papinův hrnec. Nechť nám navaří dobré jídlo – a to by bylo, aby i naše vztahy nebyly obraz hostiny vpravdě nebeské.

Jaroslav Pechar

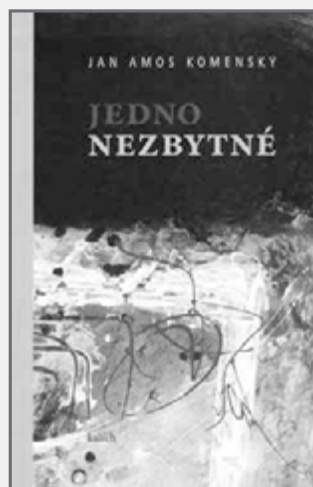
UPOUTÁVKA

Jedno nezbytné – Nakladatelství Kalich k výročí Komenského

Spisek *Unum Necessarium* (v tomto překladu *Jedno nezbytné*) napsal Komenský dva roky před svou smrtí a koncipoval jej jako odkaz a závěť. Nové vydání překladu, který před dvaceti lety z latiny pořídil profesor Luděk Brož, vydáváme k letošnímu 350. výročí úmrtí Jana Amose Komenského (1670).

K objednání v e-shopu Kalicha na www.ekalich.cz

DaZ

OTÁZKA NA TĚLO

Kdy jste se naposled rozhodli něco strpět/snést?

Poslední dobou mám naopak pocit, že je dobře, abych už nadále všechno jen nesnášel a nesnažil se strpět, ale ozval se, protestoval, nesnášel nenesitelné. Připadá mi, že jakési laciné tolerance a snášenlivosti, které zavánějí lhostejností, bývá až příliš. Konfrontace až konflikt jsou zdravé, klidně i ve sboru a ve staršovstvu. Nenechat být, jak se třeba mluví o druhých, jak se interpretují a komentují názory a postoje druhých. Snášenlivost – má-li to být skutečná ctnost – má přijít na řadu až potom, co si věci vyříkáme.

Pavel Pokorný

Založil jsem kostel. Virtuální. Je to jako z Cimrmana s hospodou u silnice na Písek – chodí mi tam lidi. Často hodně divní. Vulgární. Kacířští. Zmatení. Charismaticky sluníčkoví... Se všemi

*Trpělivost ze souboru soch ctností
M. Brauna na Kuksu. Foto Dezidor*

se učím mluvit. Napořád si opakuji 13. kapitolu prvního listu do Korintu: První a poslední vlastnost lásky je trpělivost. Někdy fakt trpím. Ale když oni snášejí mě, s mým jedovatým a kousa-

vým sarkasmem, protivnou ironií, evangelikální zabejčeností, tak se učím být aspoň tak snášenlivý, jako jsou oni.

Jaroslav F. Pechar

Mám za to, že pro člověka žijícího v manželství (případně v jakémkoli dalším partnerství, společenství, komunitě) je takové rozhodování každodenní záležitost. Každý den se znovu a znovu musím rozhodovat snášet jinakost toho druhého. A to pokud možno radostně, s pochopením a s láskou. V současnosti však přicházejí další, nové výzvy. Již sedmý týden, během epidemie, se s manželem (dva čerství důchodci) učíme navzájem snášet ve společné domácnosti na chalupě s naším nejstarším synem, jeho ženou a třemi malými dětmi. Je to náročné pro všechny. Ale snad nejen mně to přináší i chvíle radostné a milé. Takže každý den znovu s chutí do toho!

Michaela Pospíšilová

Co znamená „strpět“? Vydržet nevitáný vstup či vpád do osobní, komfortní zóny. Může to být nepohoda fyzická i psychická, v obou případech od drobné újmy po krajnost typu nemoci nebo manipulace či zneužívání. Sloveso „strpět“ je v češtině odvozeno od stejného základu jako výraz trpělivost, ale také utrpení. To, co jsem v nedávné době musela strpět – nosit roušku, pod níž mi vysychají rty, i po Velikonocích, nepokoj při úplňkovém (dobrovolném!) půstu – si spojuji s trpělivostí, zažila jsem ale i leccos, co jsem byla nucena strpět a bylo to utrpení. Vlastně je ta otázka hodně složitá, protože „strpět“ můžeme chápat jako „nechat si to líbit“ i jako „přijmout to“, a je důležité rozlišit, co si líbit nechat nemusím, a s čím skutečně nemůžu nic dělat.

Wanda Dobrovská

SYNODNÍ RADA

Z titulů projednaných synodní radou na zasedáních 21. 4. a 5. 5. vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada udělila Lukáši Ondrovi dispenz od setrvání na místě faráře ve Velimi a Magdaleně Ondrové dispenz od setrvání na místě faráčky v Kolíně do konce doby jejich povolání; jmenovala Pavla Šebestu farářem v Zádveřicích na plný úvazek (jmenování nahrazuje volbu sborovým shromážděním, které se již konat nebude).

SR schválila nové Zásady pro pověřování pastoračních pracovníků a uložila ÚCK zpracovat vzorové formuláře, rozeslat je spolu se zněním nových zásad ve sborové zásilce a zveřejnit je na internetových stránkách církve.

Vikariát

Studentka bohosloví Magdalena Horáková vykonala třítydenní praxi u faráčky Anny Prčíkové ve sboru Hrubá Vrbka a Velká nad Veličkou. SR vzala zprávy z praxe jak studentky, tak mentorky na vědomí.

Správa církve

Synodní rada přijala novelu Spisového a skartačního řádu a Spisový a skartační plán jako závaznou směrnici, platnou pro všechny členy SR a zaměstnance ÚCK s účinností od 5. 5. 2020.

SR projednala s ÚCK aktualizované pokyny sborům v mimořádné situaci, reagující na usnesení vlády ČR v čase koronavirové kri-

ze. Pokyny jsou zveřejněny a aktualizovány na webu ustredicce.cz/Nouzovy_stav Aktuální informace

Výchova a vzdělávání

Synodní rada udělila Lukáši Klímovi studijní volno v termínu od 24. 9. do 5. 11. 2020. Studium bude probíhat v Izraeli v rámci projektu *Studium in Israel* a tématem bude přínos profesora Davida Flussera pro židovsko-křesťanský dialog. Martina Šeráková Vlková odkládá své dlouhodobé studijní volno z důvodu nemožnosti pohybu v zařízeních evangelických domovů odpočinku jak v ČR, tak v Německu. O novém termínu podá informaci, jakmile se situace vyjasní.

Hospodářské věci

Synodní rada vzala na vědomí Zprávu nezávislého auditora o ověření účetní závěrky, sestavené k 31. 12. 2019.

Ekumenické vztahy

Synodní senior byl pozván na instalaci nového biskupa saské církve Tobiase Bilze, která se měla konat 25. dubna v Drážďanech. V souvislosti s pandemií jsme dostali oznámení, že proběhne jen malá bohoslužba s velmi omezenou účastí a bez hostů ze zahraničí. Daniel Ženatý reagoval zasláním pozdravného dopisu.

SR souhlasí s nominací Jordana Tomeše do studijní skupiny *GEKE Young Theologians in Communion* pro roky 2020–2024.

SR poskytla příspěvek sboru v Přešticích ve výši 66 363 Kč jako pětiprocentní spo-

luúčast na pořízení sborového automobilu pro Denní stacionář Kristián z fondu charitativní a sociální pomoci. Sbor zažádal o prostředky na pořízení nezbytného automobilu pro svoz klientů stacionáře Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím grantového systému IROP (Integrovaný regionální operační program), žádost byla schválena a dotace na pořízení automobilu přislíbena ve výši 95 % částky.

Diakonie

Synodní rada udělila manažeru pro etické řízení a členu správní rady Diakonie ČCE Štěpánovi Brodskému mimořádnou dovolenou v době od 1. do 31. 7. 2020.

Různé

Synodní rada souhlasí s krátkodobým zapůjčením starých tisků a falzifikátu meče kata Mydláře z Ústředního archivu ČCE do Muzea Náchodska pro potřeby připravované výstavy, věnované výročí bitvy na Bílé hoře a útěku krále Fridricha Falckého přes Náchod ze země.

Dále vzala SR na vědomí zprávy z vizitací ve farních sborech a z jednání seniorátních výborů, zabývala se přípravami na 2. zasedání 35. synodu ČCE a projednala další hospodářské a personální záležitosti.

Mnohá plánovaná setkání byla v důsledku virové pandemie zrušena a organizační schůzky se konaly konferenčně přes internet.

DaZ

ÚMRTÍ

Dne 16. května zemřela ve věku 85 let **Květoslava Pfannová** (rozená Balabánová), vdova po faráři Jaroslavu Pfannovi. Narodila se v Boratině na Volyni a největší část svého života prožila ve Sněžném na Moravě.

SYNOD 2020

Nový termín konání synodu

Druhé zasedání 35. synodu se uskuteční ve dnech 17. – 19. září 2020 v Centru Matky Terezy v Praze na Jižním Městě. Pro přípravu a rozeslání tisků platí původní termíny.

DaZ

EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Výběrové řízení na akademického pracovníka

Děkan Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy vypisuje výběrové řízení na místo odborné asistentky / odborného asistenta pro studijní program Komunitní krizová a pastorační práce – diakonika; úvazek 1,00 (možnost zkráceného úvazku a zaměření na dílčí oblast).

Požadavky:

- Ph.D.
- odborné zaměření na oblasti krizového řízení, komunikace a psychosociální krizové spolupráce v komunitní perspektivě
- vzdělání, praxe a publikační činnost v oboru
- mezioborová spolupráce

Náplň práce:

- výuka v uvedeném programu
- vedení bakalářských a diplomových prací
- podíl na organizaci studijního programu KKPP-Diakonika
- vědecká, výzkumná a publikační činnost

Nástup od 1. října 2020 (nebo dle dohody).
Mzdové zařazení podle vnitřního mzdového
ho předpisu Univerzity Karlovy.

Písemnou přihlášku s vlastnoručním podpisem spolu se strukturovaným profesním životopisem, doklady o vzdělání a kvalifikaci, přehledem vědecké a publikační činnosti a písemným souhlasem s využitím osobních údajů pro účely výběrového řízení (dle zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů) zasílejte na adresu: UK ETF, pošt. příhr. 529, 115 55 Praha 1-Nové Město nejpozději do 15. 6. 2020.

Datová schránka ID: pijjab4
podatelna@etf.cuni.cz

DOKUMENTY ČCE

Prohlášení, stanoviska a vyjádření (1990–2018)

Sbírka vyjádření, prohlášení a jiných textů vznikla z pověření synodu ČCE. Obsahuje dokumenty, ve kterých se synod nebo jiná součást Českobratrské církve evangelické vyjadřují k společenskému dění. Texty uspořádal a opatřil doprovodným slovem Peter Morée a jejich výběr byl proveden tak, aby se v nich odrážel vztah ČCE k společenským, politickým a sociálním otázkám v období po roce 1989.

V úvodu publikace autor píše:

Soustředili jsme se na synody, synodní rady a na několik poradních odborů, které zřídila synodní rada pro svou práci.

Výběr také obsahuje prohlášení a poselství synodů od roku 1990.

Překotný vývoj koncem osmdesátých a začátkem devadesátých let 20. století zastihl církev nepřipravenou. Nacházela se dlouho v ústraní a bylo jí bráněno v tom, aby do společnosti výrazněji vstoupila. Některá témata, která pak v debatách v devadesátých letech dominovala, se sice již ozývala, ale s velkou opatrností. V přípravách na synod, který se sešel v předvečer 17. listopadu 1989, se mluvilo o revizi vztahu ke státu, o změně fungování Sekretariátu pro věci církevní a o nutnosti reflektovat jednání církve a jejich představitelů v minulosti. Nikdo tehdy netušil, že během několika měsíců bude církev čelit úplně jiné politické situaci, v níž bude pro svoji nepřipravenost konfrontována.

Církev se ve svobodné společnosti musela vyrovnat s několika zásadními otázkami. Musela se vyjádřit k otázce vyrovnání s minulostí, která tehdy výrazně hýbala společností v podobě lustračního zákona a tzv. Cibulkových seznamů spolupracovníků komunistické Státní bezpečnosti. Další otázka, která se záhy vynořila, se týkala restituce zestátněného církevního majetku. Do veřejné debaty se vrátily dlouho zamlčované otázky, které souvisely s principy a fungováním demokratického státu, jako je problematika národnostních menšin a jejich ochrana (především Romů) nebo poválečné vyhnání českých Němců. Také otázka mezinárodního směřování republiky, její vstup do NATO a do EU, vyvolala v církvi potřebu se vyjádřit. V ČCE výrazně rezonovala problematika kolem Kuby v souvislosti se zákrokem vůči demokratické opozici v roce 2003. Návrat společnosti do pluralitního světa přinesl otázky kolem globalizace, také etické otázky, týkající se např. homosexuality.

Materiál v této sbírce je uspořádán především tematicky a uvnitř okruhů pak vesměs chronologicky. Považujeme za důležité, aby v další fázi tato sbírka byla z důvodu reprezentativnosti doplněna o dokumenty z širšího evangelického prostředí. Církve nespočívá jen v církevním ústředí, mnohem důležitější jsou sbory a další společenství uvnitř církve.

Peter Morée

Publikace nevychází v tištěné podobě, ale je zveřejněna na církevním webu e-cirkev.cz v sekci Co děláme/Prohlášení. Verzi ve formátu pdf ke stažení najdete tamtéž.

OZNÁMENÍ

Rekreace ve sborovém domě v Novém Jičíně

Sbor ČCE v Novém Jičíně nabízí k letní rekreaci tři pokoje v podkroví. K dispozici je kuchyňka, hygienické zařízení, zahrada i s možností parkování. V blízkosti CHKO Beskydy, CHKO Poodří, několik hradů a zámků, řada jiných památek. (Hukvaldy, Helfštýn, Kunín, Štamberk...). Ideální pro pěší i pro cyklisty. Kontakt: 731664545, 732638517

Sbor v Nosislavi hledá faráře

Farní sbor v Nosislavi hledá faráře s možností nástupu v létě 2022. Kontakt: nosislav@evangnet.cz nebo kurátor: 721866861.

Nabídka správcovství a bydlení ve sborovém domě v Tisu

Sbor v Hronově hledá správce svého sborového domu v Tisu (Orlické hory). Nabízíme byt 2+1, 107 m², garáž a zahradu za zvýhodněné nájemné. V případě zájmu nás kontaktujte na telefonu 737925710 nebo emailové adrese hronov@evangnet.cz

REDAKCE ČESKÉHO BRATRA

Výměna v šéfredaktorském křesle

Milí čtenáři,

po více než deseti letech dochází ke změně na místě šéfredaktora evangelického měsíčníku Český bratr. K 30. červnu odcházím do důchodu a štafetu přebírá Adéla Rozbořilová. Již tři roky je členka redakční rady, vystudovala bohemistiku a nyní s časopisem spojuje i svou profesní dráhu.

Já jsem na základě výsledků výběrového řízení nastoupila do Českého bratra po Janu Mamulovi v únoru 2010. S mírnými zkušenostmi z vydávání regionálního časopisu Českobratrské Horácko jsem se vrhla do práce v celocírkevním periodiku. Když se ohlédnu zpět, musím říct, že to byla (a je) hezká práce. Šest let jsem dojížděla z Pardubic a sdílela redakční stůl s Gabrielou Fraňkovou Malinovou. Po zvolení mého manžela synodním seniorem a přestěhování do Prahy každodenní dojíždění odpadlo, novou kolegyni se po odchodu Gabriely do důchodu stala Jana Plíšková. Nyní se redakční tandem opět obměňuje a hlavně omlazuje.

Přeji tvůrčímu týmu a své nástupkyni kreativitu i ukázněnost při tvorbě příspěvků, dostatek ochotných spolupracovníků v církvi i v technickém zázemí a vám, milí čtenáři, nadále inspirativní čtení.

Daniela Ženatá, šéfredaktorka

MOJE CÍRKEV

evangeličtí faráři a farářky,
© Benfoto

Jak čelit vymírání farářů?

Nadšení pro věc, vedení a podpora

V posledních dvou článcích jsme se věnovali praktickým záležitostem – cílům, plánování, systému práce. Teď je čas obrátit se k tématu jiného druhu, ale stěžejního významu: jak získat, motivovat a udržet lidi, kteří v církvi pracují. Není náhoda, že problém „vymírání farářů“ byl jeden z prvních, na který se soustředila práce strategické komise a konkrétní návrhy byly projednány a schváleny na synodu v r. 2018, tedy ještě dříve, než byl celý strategický plán dokončen.

V církvi se občas setkáváme s názorem, že hlavní a postačující motivace pro farářské povolání je vlastní žitá víra a touha ji rozvíjet u jiných. Na ničem jiném by nemělo záležet – různé překážky a nevýhody (třeba nízký plat, neustálá pohotovost v jakoukoliv denní či noční dobu, složité podmínky zanikajících venkovských sborů) jsou jen užitečná zkouška, kterou se víra a osobní nasazení ještě posilují. Zdálo by se tedy, že není co řešit. Takové „heroické“ pojetí farářské práce vzbuzuje úctu a teologové by mu jistě zatleskali. Tento přístup ale ignoruje to, jací doopravdy jsme. A pokles zájemců o farářskou práci to dokazuje.

Materiály schválené synodem zahrnují řadu dobrých opatření – nejvíc diskutované je zvýšení dosud absurdně podhodnocených farářských platů. Jsem přesvědčen, řečeno slovy matematika, že se jedná o podmínku nutnou, nikoliv však postačující. Pojdme se tedy podívat, jaké podmínky jsou „postačující“, tj. potřebné proto, aby kandidát na dané místo nastoupil, byl spokojen a odvedl dobrý výkon nad rámec strohého popisu práce.

Podle čeho si vybíráme zaměstnavatele

Kdybyste se zeptali personalistů před 15 lety, na co získávali kandidáty na volné pozice, nejčastěji byste slyšeli věci jako plat, postavení v organizaci,

případně auto a jiné hmotné benefity. Dnes budou zmiňovat spíše jiné požadavky – kandidáty zajímá, do jaké organizace vstupují, jaký má cíl. Chtějí se podílet na vytvoření něčeho nového. Chtějí být mezi zajímavými kolegy. Chtějí, aby měli v práci dobré vedení a podporu k tomu, aby se mohli profesně i lidsky rozvíjet. A chtějí, aby jim toto vše potenciální zaměstnavatel srozumitelně vysvětlil.

Co z těchto nároků splňujeme a kde máme deficit? Naše velká devíza je nesporný smysl farářské práce. Hmotné zabezpečení snad za nějakou dobu alespoň nebude handicap. Co nám ale chybí, jsou dvě věci: První je energie, nadšení a zaujetí, které řada organizací vyzařuje a které se stávají magnetem pro ty, kteří hledají, kde pracovní zakotvit, a pak jim pomáhá, aby jim jejich nasazení vydrželo. A druhá je systém péče o zaměstnance a jejich vedení, který přispívá k tomu, aby se jim práce lépe dařila a přinesla jim větší uspokojení.

Energie a nadšení v organizaci: jak vzniká

Nadšení. Je to hodně zprofanované slovo, zejména pro nás, kteří jsme zažili lekce povinného nadšení za komunismu. Potřeba pro něco se nadchnout je ale v lidské duši hluboce zakořeněna. A je také dobře známé, že je daleko efektivnější někoho pro danou věc nadchnout než ho k něčemu nutit. Tam, kde to funguje dobře, je většinou i jasné proč: 1) organizace má vizi; ví, čeho chce dosáhnout, 2) její vedení tuto vizi věrohodně ztělesňuje a 3) členové organizace jí rozumějí a ztotožňují se s ní.

Vize, *leadership*, společně sdílené cíle a jejich srozumitelná komunikace. Není náhoda, že většinu z těchto témat jsme se v našem seriálu již věnovali. Vybral jsem je, protože tam vidím náš ►

deficit. A jsem přesvědčen, že je to jeden z důvodů, proč celková úroveň nadšení a energie v ČCE není velká, což mě mrzí. Viděl jsem opakovaně mladé lidi, kteří nejedli, nespali, pracovali za minimální plat, a to vše proto, aby se mohli podílet na něčem, co je silně zaujalo a čím se plnil jejich sen. Člověk, který chce pracovat pro církev, má

faráři na pohřbu svého kolegy

také potřebu být něčím zaujat, nadšen. Má ale s kým toto zaujetí dlouhodobě sdílet? Víme společně, proč a kam jdeme jako celá církev? Dává nám toto vědomí energii? I když zvýšíme farářům platy, obávám se, že jich nebudeme mít víc, pokud z ČCE nebude vyzařovat právě více té energie a zaujetí. To se musí změnit.

Vedení lidí je přirozená a důležitá věc

Když jsem uvažoval, z kterého konce toto téma nakousnout, dospěl jsem k tomu, že nejlepší bude začít slovem „výsledek“. Většinu lidí působí výsledek jejich práce radost a každý zaměstnavatel chce, aby práce jeho zaměstnanců požadovaný výsledek měla.

Tradiční způsob, jak od zaměstnanců potřebný výsledek získat, znamenal (trochu karikuji), že nadřízený zadal úkoly a po nějaké době posoudil, jestli byly dostatečně splněny. Občas byl

zaměstnanec vyslán na školení, aby se naučil co je v oboru nového...

I zadávání úkolů a vedení se však mění – dnes v první řadě hledám pro svého podřízeného úkol, který by ho přiměřeně motivoval; na úkolech, které zvládne levou zadní, se nic nového nenaučí. A naopak, co bude nad jeho síly, mu způsobí frustraci a potřebný výsledek stejně nezískáme. Na počátku se tedy společně zamyslíme, jak na to. V průběhu dané věci budu sledovat situaci a pomůžu, bude-li třeba. A když to všechno skončí, zvážíme, co se povedlo či naopak nepodařilo, a proč. A co dělat příště jinak. Formální školení pak už často není třeba.

Budeme umět poskytnout farářům větší podporu?

Mají zkušenosti z hierarchicky uspořádaných organizací pro nás v ČCE nějaký smysl? Farář přece funguje nezávisle a samostatně a musí si se svým sborem poradit sám, k oboustranné spokojenosti. Když pocítuje nějaký problém, hledá pomoc u kolegů či u seniora. O klasickém

*farářka Ester Čášková
a farář Zdeněk Šorm v civilu*

vztahu podřízený – nadřízený, třeba ve vztahu k seniorovi, zde nelze mluvit, o zadávání nějakých úkolů už vůbec ne. A zmiňované slovo

„výsledek“ také není moc používáno. Jistěže konečným cílem každého faráře je, aby sbor vzkvétal, ale konkrétní cíl, jak a co změnit příští rok, formuluje málokdo.

Tento stav je vyhovující v době, kdy všechno jde dobře a není třeba nic měnit. Ta doba ale skončila. Budeme muset hledat nové způsoby a formy zbožnosti i jejího předávání. Tvořivé a hledající lidi čeká spousta zajímavé a složité práce. A taky potřebujeme „výsledky“ – nechceme přece, aby církev dále vymírala, chceme, aby rostla. A pokud toto má být úkol pro faráře, musíme jim poskytnout podporu a vedení v míře daleko větší než dosud. Stejně tak dobrou zpětnou vazbu k tomu, jak si počínají. Vytvoření fungujícího systému péče o faráře, založeného na zkušenostech jiných organizací, které stojí na kvalitě svých zaměstnanců, považují za je-

den z nejdůležitějších úkolů. Ostatně i v ČCE již existuje řada výborných a také využívaných nástrojů (jako třeba intervizní skupiny). Jedná se o to doplnit je a vytvořit z nich funkční systém, který by byl podobným způsobem používán ve všech seniorátech, vyhodnocován a průběžně vylepšován. Když se to povede, budou moci mít faráři pocit, že se jim dostává podobné podpory jako jejich vrstevníkům v jiných profesích.

Závěrem

Pokud chceme mít nové faráře, je zapotřebí, aby byla ČCE schopna přivábit je svojí energií a zaujetím. Vedle toho musíme hledat způsob, jak jim dávat systematicky potřebnou podporu a vedení tak, aby se jim práce co nejlépe dařila.

Petr Štulc, presbyter sboru Praha-Jarov

ilustrační obrázky © Benfoto

75 LET OD KONCE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Hlasatelna v Husově sboru na Vinohradech

Zprávu o kapitulaci Německa vysílal Český rozhlas do světa z kůru kostela

Ne zastupitelnou roli při Květnovém povstání českého lidu, a zejména při Pražském povstání, sehrál Český rozhlas. Bez něj by povstání nemohlo vzplanout tak rychle a v intenzitě, kterou potřebovalo. Německá strana si v té souvislosti uvědomovala stěžejní roli rozhlasu, a proto byla jeho budova intenzivně ostřelována německým dělostřelectvem i letectvem. V neděli 6. května večer ji těžce poškodilo vzdušné torpédo německého letounu. Vysílání se načas museli ujmout technici v provizorním studiu, zřízeném u strašnického vysílače, zatímco se připravovalo náhradní pracoviště v Husově sboru na Vinohradech. K aktérům přesunu vysílání do kostela patřil hlasatel Zdeněk Mančal. Coby věřící Církve československé husitské důvěrně

znal prostředí vinohradského sboru, kde se již dříve účastnil domácího odbojového hnutí ve skupině „Družstva v prvním sledu“, které vydávalo a kolportovalo ilegální časopis V boj.

Přípravy techniky na kůru kostela

Již začátkem dubna 1945 schovali technici z rozhlasu na kůru část vysílací aparatury. Nikdo ještě netušil, k jakému účelu. Až 5. května se vedení náboženské obce dozvědělo, že technici a spojaři s Husovým sborem počítají jako s náhradním rozhlasovým studiem. Ve sboru nebyla vysílačka, dodával modulaci do Strašnic na revoluční „věrnou“ vlnu 415,5 m. Večer 5. května 1945 přišel do sboru technik František Verner, který měl na starosti vysílání varhanních koncertů ►

z Husova sboru, aby se dozvěděl, jaká technika tu zbyla od posledního přenosu. V zápisu v Pamětní knize náboženské obce je návštěva vyličená farářem Arnoštem Šimšíkem následovně: „Přes noc pobyl s námi v krytu, vše jsem mu s br. Tejchmanem (účetním rady starších Josefem Tejchmanem – pozn. autora) ukázal. Z neděle na pondělí přišli pak již technici českého rozhlasu, přivezli spoustu věcí a já jim vydal klíče od modlitebny a chóru. Přes noc zařídili vše pro vysílání.“

Spojení Husova sboru s vysílačkou ve Strašnicích po lince modulační a dorozumívací bylo dosaženo v pondělí 7. května po 16. hodině. Provizorní hlasatelna byla zřízena na kůru. Husův sbor byl zatemněn, prapory, vyvěšené 5. května, sundány, aby na budovu zbytečně nic neupozorňovalo. Nikdo z obyvatel nesměl místo vysílání samovolně opustit, aby nebylo prozrazeno. Sbor byl uzavřen a střežen zpočátku jen rozhlasovými pracovníky a mladými dobrovolníky, později byl přivolán od hlavní budovy rotmistr Hering-Horyna se svou bojovou skupinou. První hlášení z Husova sboru zaznělo 7. května v 16.30. Zpráva o podpisu kapitulčního aktu v Remeši byla oznámena rovněž odtud.

Stěhování do sklepa

Němcům se stále nedařilo vypátrat místo vysílání. Obavy z náletů přesto přiměly osazenstvo Husova sboru k přestěhování hlasatelny do sklepních prostor. Přesun připravovali hlavně Antonín Smetana s Františkem Vernerem. Mikrofony, gramofon improvizovaně umístěný na dvou prknech, položených na židle, a bedny, tři krabice desek a vše ostatní bylo potřeba do sklepa přemístit. Ve dvou kancelářích rady starších byly v neustálé permanenci tři telefonní linky, zprávy se chvatně přepisovaly na čtyřech psacích strojích, stylizovaly, upravovaly a překládaly, aby mohly jít do éteru. V duchu „posedlosti rozhlasem“, která v květnových dnech panovala mezi farářem a věřícími z Husova sboru a rozhlasovými pracovníky, se dařilo zajišťovat veškeré technické zázemí pro vysílání. Farní správa a její přítomní členové vypomáhali též při zajišťování stravy a věcí denní potřeby.

Vysílalo se nepřerušeně

Dne 8. května byly na Husův sbor („vysílačku X“) napojeny vysílačky v Liblicích, v Mělníku a v Poděbradech, které se mezitím dostaly do rukou povstalců. Od dopoledních hodin probíhala jednání mezi Českou národní radou a nejvyšším představitelem německé armády, generálem Rudolfem Toussaintem. Jejich výsledkem byl

*technik Fr. Verner a redaktor Z. Mančal
v uniformě záložního důstojníka při vysílání
z Husova sboru na Vinohradech*

v 16 hodin podpis protokolu o kapitulaci německých branných sil. Přesto na některých místech boje pokračovaly. Plně ozbrojené německé jednotky proudily kolem sboru a netušily, že jedou kolem budovy, z níž je vysíláno. Jedna vojenská kolona dokonce zastavila u sboru, aby mohl jeden z vojáků nadzvednout improvizované telefonní vedení, natažené po stromech na ulici, jehož účel naštěstí nebyl odhalen. Poslední den vysílání, 9. května 1945, z Husova sboru zazněla mimo jiné zpráva o průniku Rudé armády do hlavního města.

Význam rozhlasu pro zahájení a průběh Pražského povstání byl značný. Praha byla jediné město, které za revolučních bojů nepřestalo vysí-

lat. Nezastupitelnou roli rozhlasu si uvědomoval také farář Husova sboru na Vinohradech Arnošt Šimšík, který společně s duchovním Stanislavem Staňkem, účetním Josefem Tejchmanem a varhaníkem Osvaldem Strykem vypomáhal po celou dobu tajného vysílání s hlídkovou a pořádkovou službou, zajišťoval zásobování, a podle potřeby byl využíván jako kurýr a spojka s dalšími odbojovými stanovišti. Rozhlasoví pracovníci opustili Husův sbor na příkaz České národní rady 9. května v 18.55. Závěrečným slovem byl symbolicky pověřen Zdeněk Mančal. Pravidelné vysílání dále pokračovalo již z budovy ústředního studia na Vinohradech.

Hlasatel Zdeněk Mančal

A ještě douška k populárnímu hlasateli Zdeňku Mančalovi (1913–1975), jehož urna s ostatky

a samolepkou oblíbené Slávie je uložena v kolumbáriu Husova sboru na Vinohradech, odkud 7. až 9. května 1945 vysílal. Jeho statečnost komunistický režim „odměnil“ okamžitým propuštěním ze zaměstnání a vězněním. Již 21. února 1948, tedy ještě před komunistickým převratem, mu byl zakázán vstup do budovy rozhlasu. Krátce nato byl propuštěn a v srpnu 1949 Státním soudem v Praze odsouzen v politickém procesu na pět let těžkého žaláře, poté mu byl trest snížen na tři roky. Ve vykonstruovaném politickém procesu byla k nepodmíněnému trestu v srpnu 1952 odsouzena též jeho manželka Ludmila. Zprošťujícího rozsudku se dočkala až z rozhodnutí Nejvyššího soudu v říjnu 1952.

Martin Jindra, převzato z časopisu

Český zápas, periodika Církve

československé husitské

ROZHOVOR S EVOU KŘÍŽOVOU Z EVANGELICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY UK

O otevřenosti, stereotypch a roli teologie ve výuce sociální práce

Zájemci o práci v sociální oblasti – čtěte!

Možná vás překvapí, že většina studentů Evangelické teologické fakulty nestuduje teologický obor. Již řadu let se na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy totiž vyučuje obor, určený těm, kteří ve svém životě plánují působit v sociální oblasti. A nejvíc studentů se každoročně zapisuje právě na obor Pastorační a sociální práce. Co je na tomto studiu baví a v čem je sociální práce na ETF UK specifická? Na to jsme se zeptali vedoucí katedry sociální práce, docentky Evy Křížové.

Patří většina vašich studentů k těm, kteří již dopředu vědí, jakou profesi si zvolí, nebo to berou jako většina dnešních vysokoškoláků: „Uvidím, kam mě studium nasměruje, a až potom se rozhodnu“?

To nemáme zjištěno, ale bude to asi směsice obojího. U přijímacího pohovoru se na motivaci ke studiu vždycky ptáme a většina studentů tvrdí, že vědí, co chtějí profesně dělat. Část studentů je z věřících rodin a naši školu si zřejmě vybírají programově. Ale my jsme otevření všem a u těch „dalších studentů“ si nejsem tak jista. Běžné je i to, že při volbě studia a povolání sehraje roli náhoda. Setkala jsem se s tím často. ▶

Propagujete tedy studium i přes necírkevní instituce a kanály?

Určitě ano. Snažíme se v předstihu informovat, například na veletrzích vysokých škol Gaudeamus, na Festivalu vědy či při Informačním dnu Univerzity Karlovy. Účastníme se cyklů pro maturanty, pořádaných Univerzitou Karlovou a měli jsme vlastní kurz pro zájemce o sociální práci u nás.

Stereotypů kolem sociální práce je stále dost, na prvním místě se člověku vybaví stereotypní vnímání osob v nouzi. Myslí si stále hodně lidí, že si lidé v nouzi za svou situaci mohou sami a že „tohle by se jim stát nemohlo“?

Jde o to, o jaké nouzi se bavíme. V posledních dekáдах zažívá spousta lidí nejen u nás novou existenční nejistotu a s ní i zjištění, že dostat se do problémů je snadné. Stačí nemoc, ztráta v podnikání, rozvod, dopravní nehoda. Mnoho lidí je za-

dlužených. Na hlubokém propadu se ale vždy podílí více faktorů, včetně člověka samého, řetězí se příčiny a následky, je to velmi složitá souhra okolností. Moderní sociální práce nevnímá člověka pasivně, zvláště ne v demokratické společnosti se sociálním zabezpečením, bezplatným školstvím a zdravotní péčí. Vytváří příležitosti, jak se dostat „zpět“. Překonat překážky ovšem může být opravdu někdy nad sílu jedince, který už přijal určitou identitu a stal se na pomoci závislým. Vypadá to jako jeho selhání, ale on už je za „bodem obratu“,

jak trefně nazval jeden výzkumník. Problémem se stává přenos sociálního znevýhodnění na další generace, na děti vyrůstající ve znevýhodněných podmínkách, které jsou v tom opravdu nevinné. Těžko si mohou představit něco jiného, než co se pro ně stalo samozřejmé.

Jaké profese si absolventi volí nejčastěji?

Přesnou statistiku si nevedeme, ale bude to celé spektrum sociální práce. Neřekla bych, že naši absolventi se ucházejí jen o určitá místa; směřují na úřady, do neziskových organizací, do zařízení sociálních služeb, zdravotnických zařízení. Dá se

Více informací o studiu pastorační a sociální práce naleznete na webových stránkách Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy.

ale asi říct, že ve spojení s teologií připravujeme více než ostatní fakulty naše uchazeče na práci se specifickými skupinami – s lidmi bez domova, se seniory, s vězni, se závislými.

Jsou muži mezi vašimi studenty spíš výjimka, nebo sociální práce láká i je?

Je jich výrazně méně, ale jsou velmi důležití. I kdyby se jednalo jen o jednoho, vždy vnáší nový a významný prvek a smíšené skupině se daří lépe.

Zmínila jste studium teologie. Ta má mezi studijními předměty vašeho programu své pevné místo. Není ale ten obor šit na míru těm věřícím?

Obor není určen primárně pro věřící studenty. Je ideální pro jedince, kteří se zajímají o humanitní a spirituální stránky sociální práce. Moderní sociální práce je přece hodnotově založena na křesťanských hodnotách vzájemnosti a pomoci. Znalost křesťanské teologie je podle mého významnou složkou kulturního vzdělání a další informace o jiných náboženstvích rozšiřují pochopení duchovních stránek života jedince

i společenství v rozmanitém světě. V liberální společnosti se tyto znalosti ukazují jako ukotvení, zdroj pevnosti a odolnosti. A není to jen teologie, ale i etika a filosofie. Ty dále prohlubují schop-

nost myslet a konat v souvislostech s ohledem na důsledky. Proto do repertoáru sociálního pracovníka patří. A jsou-li studentům podávány s jistým ohledem na jejich studijní profil, tak je to těší.

Sociální povolání patří zejména psychicky mezi nejnáročnější. Jak na tento fakt studenty připravujete? Absolvují například hodně praxe?

Objem praxe je předepsán a dosahuje několika týdnů v každém roce studia, řádově stovek hodin během celého studia. A nejde jen o to „odchodit si týden“ do nějakého zařízení. Významnou složkou praxí je diskuse se studenty

Uzávěrka pro zaslání přihlášek ke studiu pastorační a sociální práce je v letošním roce 10. srpna.

o tom, co během praxe zažili, a zpracování těchto zážitků formou supervize, vedené zkušenými pedagogy. Za standardní součást výuky se považují také různé psychologické kurzy a nácvik komunikace.

A pokud jde o vyučující? Mají s působením v terénu praktické zkušenosti?

V našem týmu jsou kvalifikovaní sociální pracovníci, kteří jsou pro studenty autentičtí a z praxe přinášejí hodně příkladů a zkušeností. I na partnerské škole Jabok, jež pro nás praxe zajišťuje, jsou zkušení sociální pracovníci. Lze od nich čerpat hodně opory a inspirace.

Připravil Ondřej Lukáš

ODKAZ REFORMACE

Poselství postmodernímu člověku

Průsečík životního příběhu italského studenta s dávnými dějinnými událostmi

Českému bratru nabídl závěr své magisterské práce student teologie Alberto Rocchini. Domnívá se, že by čtenáře mohla zajímat. Nás také zaujalo, jak na to student s tak jiskrným italským jménem a dokonalou češtinou přišel. A tak jsme se dozvěděli něco z jeho životního příběhu a něco z jeho závěrečné práce. A o to se s vámi nyní chceme podělit.

Já, Alberto Rocchini

Pocházím z Pavie, kde jsem studoval literaturu a dějepis. Během svého studijního pobytu v německé Mohuči jsem se nadchl pro reformaci a po návratu do Itálie jsem se přihlásil k Valdenské církvi. Tato malá církev (dnes má po celé Itálii asi 50 000 členů) se z původního alpského centra na pomezí Itálie a Francie mohla rozšířit po tolerančním ediktu ►

piemontského krále Karla Alberta z roku 1848. Valdenská církev je pokračovatel středověkého hnutí, vedeného Petrem Valdesem z Lyonu. Již v roce 1532 se rozhodnutím synody v Chanforanu připojila k ženevské reformaci. V duchu vzájemného obohacení pěstovala styky s českými bratry.

Já jsem se po různých pracovních a životních zkušenostech dostal z Vídně přes Brno do Prahy, kde jsem pracoval jako učitel italštiny a němčiny. V Čechách jsem poznal husitskou reformaci a zjistil, že to je rovněž součást takzvané „první reformace“, ke které patří i hnutí valdenských. V roce 2013 jsem se přihlásil ke studiu teologie na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, kde letos na podzim ukončím magisterské studium prací *Valdenská církev, její dějiny, myšlení a organizace*.

Jsem člen Českobratrské církve evangelické a pokud mě Bůh v Česku nechá, chtěl bych zde sloužit jako farář. Rád bych přispěl k uvědomování a prohlubování vzájemných dějinných i teologických vztahů české a italské církve. Obě totiž nesou dědictví první reformace a přes odlišné sociologické kontexty promlouvají odvážně a sebevědomě k postmodernímu člověku evangeliem Boží milosti.

Několik myšlenek ze závěru magisterské práce Alberta Rocchiniho

Snažil jsem se sledovat a nastínit klíčové události historického charakteru, které vedly ke zrodu valdenského hnutí na konci 12. století. Také jeho úzký vztah k helvétské reformaci v 16. století až k emancipaci v období savojského a pak italského státu a k diasporálnímu šíření evangelia, které charakterizuje valdenskou církev až do současnosti. Chtěl jsem ukázat pokračující valdenské hnutí, které během devíti staletí evangelických svědectví a zuřivého pronásledování rozšířilo v Evropě alternativní sekulární „nekonstantinský“ církevní model mužů a žen, zapálených pro evangelium „diákona Krista“, které stejně jako apoštola Pavla povzbuzuje heslo: „Běda mě, nebudu-li hlásat evangelium.“ (1K 9,16)

Mým předsevzetím bylo ukázat hluboké vazby mezi valdenským a husitským hnutím a jejich vzájemné obohacení: Jak valdenské hnutí ovlivnilo, možná dokonce připravilo půdu pro husitskou revoluci v Čechách a jak se později mohlo valdenství opírat o akademickou teologickou reflexi, kterou husitské hnutí vytěžilo ze své konkrétní geopolitické situace.

Zároveň jsem chtěl představit současnou valdenskou církev s její reformovanou vírou, jejími strukturami a myšlenkami, které pronikají do italské společnosti. Chtěl jsem ale také ukázat model „integrace“ mezi Valdenskou a Metodistickou církví, který funguje od roku 1975. Možná by mohl být modelem pro další malé evropské církve, jako je například Církev československá husitská a Českobratrská církev evangelická.

Pro italského kritického katolíka, který hledá svůj duchovní domov nebo nějaký alternativní způsob, jak být křesťan v pluralitní společnosti, představuje malá Valdenská církev jednoduché světlo, jako je světlo vycházející ze svíčky nebo z otevřené Bible na stole Páně. Její dědictví, vycházející z reformace – *sola fide, sola gratia, sola skriptura* (pouhou vírou, pouhou milostí, pouhým písmem) – je osvobozující a zároveň vede k odpovědnosti. A to naše postmoderní společnost, charakterizovaná individualismem a relativismem, nesmírně potřebuje.

DaZ

Hus třikrát jinak

Nečekaný nález v kostele v Pusté Rybné

Na Vysočinu jsme se sestrou vyrazily, abychom našly klid od koronavirových restrikcí a věčného dezinfikování rukou, abychom našly soukromí a změnu po uzavřenosti s týmiž lidmi v malém bytě a abychom využily svobodu pohybu ve volné v přírodě po nekonečném kopírování pořádku stejných stezek v parčíku zaprášeného města.

Nalezly jsme dočasný azyl na faře v Telecím u příbuzného, faráře Honzy Hrudky. A navzdory karanténním opatřením jsme zažily obrovskou solidaritu místních. Tak nám například paní v Sádce otevřela půl hodinu po zavírací době obchod, kde jsme koupily nezbytný česnek a poslední pecen chleba. Tamní kurátor, poté, co se od faráře dozvěděl, že jsme v místním obchodě nesehnaly brambory, přinesl kbelík vlastních a nic za to nechtěl. Nalezla jsem posléze radost ve vymýšlení pokrmů z tak kvalitní suroviny.

Solidarita a zájem místních se dále projevil v Pusté Rybné, vesničce k Telecímu přifařené. Tam se nám nečekaně protáhla prohlídka kostela, a ujel tudíž autobus v jednu a další jel až ve tři a ledový vítr odrazoval od cesty na faru v Telecím pěšky. Pan farář našel na konci vesnice paní ze sboru, která nám nabídla své čerstvě usmažené bramboráky, a abychom to nemusely jíst na větru, a přitom dodržely bezpečnostní zásadu nebavit se s místními v jejich domech, pustila nás do chodby a sama se šla bavit s otužilejším farářem ven na terasu.

Jak nás vůbec napadlo prohlížet si tak dlouho kostel? Moje sestra památkářka chtěla oplatit faráři ochotu a uvolila se, že místní evangelický kostel památkářsky „vyšetří“, zda netrpí dřevomorkou (opravdu netrpí!) či jinými neduhy. V krásném kostele, unikátně zachovalém v duchu doby své výstavby v roce 1783, jsme se zabraly do práce: Sestra prohlížela a diktovala, já jsem zapisovala její poznatky a pan farář střídavě sháněl nářadí k otevření zarezlého zámku na půdu nebo držel

rozviklaný žebřík při našem odvážném šplhání do prvního patra věže.

Nečekaný nález

A pak přišel objev, nález s velkým „N“! Na stole Páně ležela pokrývka v podobě bílo-šedě vzorovaného ubrusu, který tu zůstal po ještě předkoronavirovém pohřbu paní Pajkové, rozené Musílkové, z Pusté Rybné. Umřela ve věku 78 let a její pozůstalá rodina přinesla ubrus na výzdobu kostela při smutečních bohoslužbách, zřejmě jen proto, že barvy bílá a šedá (možná původně černá) se k pohřební slavnosti výtečně hodily. Ubrus, vytažený

kdesi z hlubin rodinného prádelníku, má na sobě vetkaný letopočet 1915 a obrázky z života mistra Jana Husa, obklopené četnými evangelickými symboly. Je tkán strojově. Nabízí se myšlenka, že dílo vzniklo v roce 1915 či o něco dříve, na zakázku zadanou církví nějaké textilní továrně.

Všichni si dobře pamatujeme, jaké přípravy v naší církvi předcházely výročí Jana Husa v roce 2015. Kolik materiálů, článků, výrobků tehdy vzniklo! A nejinak to nepochybně bylo i v roce 1915, když ve stínu první světové války bylo potřebné připomínat Husův odkaz a nalézat v jeho příběhu sílu vzdorovat nepřízni doby. Pokrývka pak ►

mohla být prodávána do evangelických sborů jako chystaná ozdoba stolu Páně v den oslav nebo i sváteční tematická součást výzdoby domácnosti v době slavného výročí. Spočívala snad na stole

při slavnostním rodinném obědě 6. července 1915, nebo byla přehozena přes svátečně ustlanou postel? Mohla se ocitnout na stolech, vytažených na trávník před kostel k nasycení zástupů při oslavě? Můžeme se dnes již jen domýšlet. Jedno je jisté – těchto pokrývek se zachovalo do dnešní doby velice málo, možná, že jen tato jediná z Pusté Rybné, která je svým vzorem naprosto unikátní.

Námět vzoru, zhotovení a materiál pokrývky

Středem pokrývky jde široký šedobílý pruh, na němž jsou tři výjevy ze života mistra Jana. Vlevo je vyobrazen Hus, jak káže v přírodě pod mohutným stromem pro skupinu věřících v rozmanitých pózách. Někteří stojí, jiní sedí. Uprostřed je výjev, který je nepochybně inspirován slavným obrazem *Mistr Jan Hus na koncilu kostnickém* z roku 1883 od českého malíře období historismu Václava Brožíka.

Výjev napravo zobrazuje Husa v mučednické póze na hranici, připravené k zapálení, obklopeného lačnými přihlížeujícími. Oba boční výjevy vycházejí z maleb, které vyšly nedlouho před slavným výročím jako soubor pohlednic, nazvaných „Umělecké dopisnice akad. malíře J. Mathausera“.

Zřejmě se předpokládalo, že z mohutných oslav budou lidé psát svým známým pohledy s obrázkem mistra Jana Husa. Josef Mathauser, narozený 1846, byl ne moc známý český malíř, který pro evangeliky vyzdobil i katolický kostel v Mariánských Lázních a namaloval přilehlou křížovou cestu.

Mezi těmito výjevy na pokrývce jsou vetkána slova *Pravda vítězí*, psaná gotickými stylizovanými písmeny a doplněná letopočty 1415 a 1915, které nám šťastně datují vznik pokrývky a definují její účel. Kromě tohoto hlavního pruhu se na pokrývce čtyřikrát opakuje užší pruh s krásným, složitě vetkávaným vzorem, v němž se objevují motivy jako staré knihy, listina s pečeti, kalich, hostie s paprsky, husitské cepy, pobité hřeby – vše nenásilně zasazeno do pozadí, tvořeného proplétajícími se rostlinnými úponky.

Pokrývka působí vkusně a střízlivě, což se o obdobně vyráběných ubrusech z této doby vždy říci nedá. Šedočerný vzor navíc evokuje staré černobílé rytiny z modlitebních knih, které také často zjednodušeně kopírovaly nějaký v té době proslavený obraz s náboženským námětem.

Pokrývka, nejspíš lněná, má obdélníkový tvar, po celém obvodu jsou asi 15 cm dlouhé trásně. Její stav je přes stáří nejméně 105 let neuvěřitelně dobrý. Vypadá jako jen několikrát použitá, vyprána a uložena na bezpečném, suchém a čistém místě.

Nalezená pokrývka svědčí o evangelické tematické, silně prolínající i do tvorby bytového či

sakrálního textilu na začátku 20. století. Její místo v nedalekém evangelickém muzeu, kam po domluvách nejspíše poputuje a které se ustavilo díky

entuziasmu rodiny Zelených na faře v Daňkovicích, bude zaslouženo.

Olga Pikousová (redakčně upraveno)

GENERACE

Tatínek

Lubomír Kabíček 1934–2020

Měl to těžké, alespoň tak to často a rádi s úsměvem komentovali jeho kolegové. Mezi manželkou a třemi dcerami byl v těžké menšině, nakonec i vnoučata byla v poměru 4:1. On byl ale za spolupráci s maminkou, první čtenářkou či posluchačkou i prvním kritikem, moc vděčný. A jejich diskuse a společné přemýšlení znamenalo hodně i pro nás tři.

Tatínek byl autorita, ale taková, která si nepotřebuje nic dokazovat. Naopak, jeho otevřenost a tolerance, snaha nalézat mosty mezi rozhádanými stranami, touha po smíru a neutuchající optimismus, to vše nás formovalo už od dětství.

Viděl svět z té lepší stránky

Neuměl se zlobit, ani na nás za všelijaké lumpárny, a špatné známky se také lépe oznamovaly nejprve jemu. Vše viděl z lepší stránky, než bylo zvykem. Možná trochu idealista a snílek.

Mluvil s lidmi, nad kterými už ostatní dávno zlomili hůl, pomáhal i tam, kde to hraničilo se zneužíváním, i když to věděl. V rozhovorech vycházel vstříc i těm, kteří měli názor úplně jiný nebo docela opačné nastavení. S pochopením vysvětloval, ale stál za tím, co vyposlechl z Bible.

Učil nás tak důvěře v Boží vedení a jistotě, že jsme v dobré Boží ruce, aniž by nám cokoli vnucoval. Často jsme se v jeho teologických úvahách ztráceli a podobně se někdy vedlo i vnoučatům, ale nikdo z nás nemohl přehlédnout to nadšení a radost, které mu teologie a práce s Biblí přinášely.

A radost z toho, co děláme my, nám pak také z celého srdce přál. Ať už to byla angličtina, cestování, hudba propojená s teologií, které hodně držel palce, nebo studium teologie.

Čtenář a vyznavač

Sám neustále četl a studoval. Byl vděčný za tipy na nové knihy nebo se vracel k těm už přečteným. Ke Karlu Barthovi a na sklonku života k Dietrichu Bonhoefferovi. Jeho etika a pojetí víry mu byly hodně blízké. V písni Moc předivná slyšíme nejen vyznání Dietricha Bonhoeffera, ale i to tatínkovo. Teologie Vyznávající církve

v Německu mu byla velkým tématem. Nejen v jeho závěrečné písemné práci při studiu na teologické fakultě, ale i v životě. Což ukazoval i velmi prakticky. Když ztratil státní souhlas, v tramvajovém depu v Brně mu nabízeli, aby se vyučil zámečníkem. Odmítl. Byl farář a věřil, že se k té službě vrátí. Diskutoval, často a rád, ►

i s církevními tajemníky a příslušníky STB. Snažil se jim vysvětlit svůj postoj. Raději mu tedy na několik let odebrali cestovní pas.

Po roce 1989 mohl s plným nasazením dělat všechno, co dřív možné nebylo. Nepřestával za to být vděčný. Viděl také mnohá nebezpečí a úskalí a na ta upozorňoval.

Služba faráře, to bylo jeho povolání, poslání

i život. A maminka, která chtěla původně také studovat teologii, tvořila nedílnou součást toho všeho, i přes své zaměstnání a starost o nás. Až do konce tatova života.

Tatínek celý svůj život vložil do Božích rukou, a tak věříme, že teď je již „obestřen mocí předivnou a naslouchá vděčné písni chval“.

dcery **Dagmar, Miriam a Ester**

Filosof, křesťan a kritický občan

Ladislav Hejdánek

Zasvětil svůj život filosofii, jíž rozuměl po vzoru svého učitele Emanuela Rádla jako lásce k pravdě. Láska k pravdě v jeho pojetí byla podobně jako v případě jeho učitele kritickým přezkoumáváním myšlení filosofického, vědeckého i běžného občanského a lidského. Už za války v 15 letech se mu dostala do ruky Rádlova *Útěcha z filosofie*, kterou opsal na stroji v několika kopiích a jak sám později říkal: „Dostala se mi pod kůži“. S Rádlovým působením a dílem a také s dílem Masaryka se po válce setkával v Akademické YMce, kde potkal své pozdější učitele J. L. Hromádku, J. B. Součka, J. B. Kozáka, Boženu Komárkovou a Jana Patočku, ale také svoje pozdější celoživotní přátele a spolupracovníky Jakuba Trojana, Jana Šimsu, Milana Balabána, Alfréda Kocába, Jana Čapka, Bedřicha Löwensteina a mnoho dalších. Akademická Ymka byla demokratická křesťanská ekumenická organizace vysokoškolské mládeže, kde se setkávali protestanté, katolíci, Židé, ale i komunisté.

Druhé hlavní Hejdánkovo téma vedle pravdy byla víra. Víru interpretoval ne nábožensky, ale filosoficky či antropologicky, tedy jako zaměření do budoucna, jako spolehnutí na něco, co není, ale co by mohlo a mělo být, co přichází či mělo by přicházet z budoucna. Víru chápal jednak abrahamsky, tedy jako vyjítí do neznáma, na zavolání,

do zaslíbené země, za druhé absolutně, tedy ne jako víru v něco, „v Boha“, „v Ježíše“, ale víru bez předmětu – věřit tak, jako věřil Ježíš (Bonhoeffer, Ebeling). Také pro Hejdánka víra znamenala opak strachu – „neboj se, toliko věř“. Z budoucna přichází „nepředmětná“ pravda, a pokud její hlas zaslechneme a jednáme, může se uplatnit a platit v našem předmětném světě. Pravda je v Hejdánkově terminologii „ryzí nepředmětnost“.

Pravda a víra

Hejdánek se pravdu i víru pokouší uchopit prostřednictvím méontologie (věda o ne-joucím, ne-předmětném) ne-předmětně, tedy ne jako to, co

„je“, ale jako to, co „není“. V tomto svém promýšlení ne-předmětného byl inspirován Patočkou, zejména Patočkou v období negativního platonismu. Ale Hejdánek více než Patočka trval na křesťanské či

přesněji evangelické proměně řeckého filosofického myšlení, které je příliš zaměřeno na to, co „je“, tedy na to „předmětné“, kdežto podle Hejdánka jde o to, co „není“, tedy ani není předmětné. Vedle méontologie Hejdánek systematicky rozpracovával i filosofickou fyziku, etiku a politiku. Hejdánkovo myšlení bylo vedle české filosofické tradice poznamenáno také fenomenologií (Husserl, Patočka, Teilhard de Chardin), existenciální filosofií (Jaspers, Heidegger), procesuálním realismem (Whitehead) i marxismem (Marx, Kosík). Hejdánek se jako jeden z mála českých filosofů 20. století pokusil o vytvoření vlastní systematické filosofie.

Občan a autor

Hejdánkovo pojetí pravdy a víry se osvědčovalo také v jeho občanském, kulturním a společenském životě. Ladislav Hejdánek měl velmi blízko ke Křesťanské revui, stejně jako k jejím zakladatelům Emanuelu Rádlovi a Josefu L. Hromádkovi. Nepřekvapí proto, že svůj první článek „Člověk a dějiny“ publikoval v roce 1949 ještě jako student Filosofické fakulty UK právě v Křesťanské revui (KR 16, 1949, č. 1, s. 42–47). Hejdánkův příspěvek je do roku 1968 téměř v každém jejím ročníku (napočítali jsme jich 22). Spolupráci mohl však obnovit až od roku 1990. V letech 1995 až 2005 byl Ladislav Hejdánek člen redakční rady Křesťanské revue. Po roce 1990 zde uveřejnil 47 příspěvků.

Filosof

Studium filosofie ukončil v roce 1952, kdy mu bylo umožněno jako veřejně deklarovanému levicově orientovanému ne-marxistovi (sám se považoval za socialistu v Masarykově smyslu) dostudovat, ale už ne nastoupit na nějaké akademické či učitelské místo.

Převážnou část svého života proto filosofoval kriticky, neortodoxně, na okraji společnosti mimo akademické instituce, tedy v kotelnách a v bytových seminářích. Pouze v letech 1968–1971 mohl odborně pracovat ve Filosofickém ústavu, kam byl přijat na doporučení Jana Patočky a až po roce 1989 mohl začít přednášet na Filosofické a Evangelické

teologické fakultě Univerzity Karlovy. Angažoval se v evangelickém reformním hnutí Nová orientace (1958–1975), v nemarxistickém kulturně a sociálně teoretickém časopisu Tvář (1963–65, 1968–69), v ekumenickém semináři, oficiálně vedeném Hromádkou a Součkem, neoficiálně Hejdánkem, Jiřím Němcem, Václavem Freiem a Janem Sokolem, kde se setkal a vedl dialog s ekumenicky orientovanými katolíky i s marxisty, dále také v letákové akci

maturitní foto z roku 1946

k volbám v roce 1971, kterou organizovali Jaroslav Šabata a Jan Tesař a v jejímž rámci se dostal do vězení spolu s Mirkem Dusem, Jiřím Jiráskem a na několik dní i s manželkou Hedou, která při něm věrně celý život stála.

Působil rovněž v Chartě 77 (1977–1989), kde dvakrát vykonával funkci mluvčího. V sedmdesátých a osmdesátých letech vedl filosofické semináře nejprve pro studenty evangelické teologie, posléze je otevřel všem zájemcům a začali tedy přijíždět přední západní filosofové z celého světa včetně Paula Ricouera, Jean Paul Vernanta, Richarda Rortyho, Rogera Scrutona, Jacquese Derridy, Thomase Nagela a mnoha dalších. V roce 1985 založil samizdatové nakladatelství Oikuméné a samizdatový filosofický časopis Reflexe. V roce 1987 stál u zrodu obnovení samizdatových Lidových novin. Publikoval řadu článků a knih, které vyšly po roce 1989: *Filosofie a víra*, *Nepředmětnost v myšlení a ve skutečnosti*, *Dopisy příteli*, *Setkání a odstup*, *Úvod do filosofování* (napsal ve vězení), *O umění*, *Havel je uhlík*, *Čeho je zapotřebí*, *Češi a Evropa*.

Ladislav Hejdánek zemřel 28. dubna 2020.

Martin Šimsa (Vladimír Roskovec)

KORONAKRIZE

Dobré konce existují

Radujme se a fungujme spolu

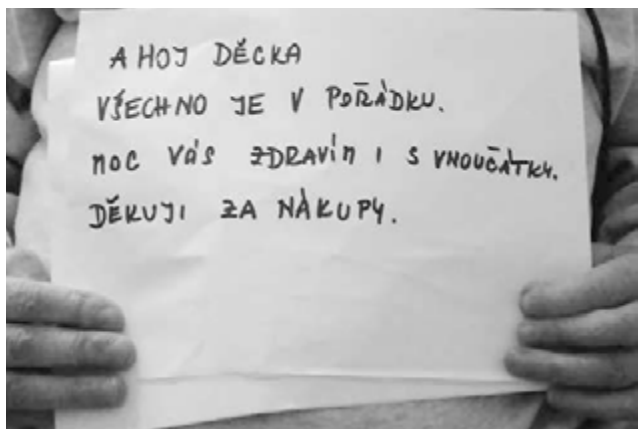
Na konci dubna si v Diakonii Sobotín všichni oddechli. V prvním poschodí Domova se zvláštním režimem (pro lidi s demencí nebo Alzheimerovou chorobou) byla ukončena karanténa. Předchozí dny byly ale plné napětí. U dvou klientů a jednoho zaměstnance tam totiž bylo na začátku měsíce diagnostikováno onemocnění koronavirem, a všichni tak věděli, že jde do tuhého.

Zkouška ohněm

Zaměstnanec zůstal v domácí karanténě, oba klienti se přemístili do zdravotnického zařízení. Všichni, kteří s nemocnými přišli do styku, však museli také do karantény – včetně celého Domova se zvláštním režimem. Jedno patro v Diakonii Sobotín se tak ocitlo v izolaci. S klienty i pracovníky, kteří museli po celou dobu dvoutýdenní karantény zajišťovat kontinuální péči a nemohli se vzdálit z vymezeného prostoru, museli tam i přespávat.

Šlo o skutečnou zkoušku ohněm. Ta naštěstí prokázala, že tým sobotínské Diakonie je i na

takovéto zátěžové situace připraven. „S těmi, kteří se účastnili dobrovolné izolace po více než dva týdny, jsme fungovali jako jedna organizace. S jedním cílem. Aby bylo náležitě postaráno o ty,

kteří naši pomoc potřebují. A současně také o ty, kteří o ně pečují. S vnímavostí, pozorností, projevem podpory,“ píše manažerka služeb Milena Koubková na sobotínských webových stránkách.

Tým ošetřovatelů posílili studenti

Skupina pracovníků Diakonie se přitom rozšířila o tři studenty Střední zdravotnické školy v Šumperku. Na celý duben se stali plnohodnotnou posilou Domova se zvláštním režimem. „Odvedli kus poctivé práce a už jsou prostě naši,“ vysekla jim sobotínská Diakonie poklonu na svém facebooku.

Skupina statečných, kteří se dobrovolně rozhodli pečovat o klienty v karanténě, si po jejím konci užila doma několikadenního zaslouženého odpočinku. Oddechli si také všichni, kteří je po celou dobu podporovali – kolegové, rodiny, dobrovolníci.

Nemoc se dále nešířila a všichni tři původně nakažení jsou dnes už zase zdraví. Sobotínská Diakonie si tak z celého náročného období odnáší důležitou zkušenost. „Ponechme si tento zážitek dlouho v sobě i pro běžné situace, kterými ve středisku žijeme. I pro ty těžké, které dost možná zase někdy přijdou. Protože se vzájemně potřebujeme každý den. Jedině tak můžeme naplňovat smysl své práce – pomáhat na cestě životem těm, kteří k této cestě potřebují podporu druhých. Tedy, radujme se a fungujme spolu,“ uzavírá Milena Koubková.

Adam Šůra

ZPRÁVY Z KORONAKRIZE

Krátce o Diakonii v časech karantény

Rouškovník v Čáslavi

Čeština má nové slovo: „rouškovník“. Zpravidla jde o obyčejný věšák, který nese doma ušité roušky. Mohou jich být i stovky a jsou k volnému rozebrání. O rouškovník v Čáslavi se postaralo Dobrovolnické centrum Diakonie Střední Čechy. Věšák umístěný na náměstí Jana Žižky z Trocnova před restaurací Na Kuchyňce obrůstal rouškami každý den a sloužil místním i přespólním.

Rouškomat v Litoměřicích

Litoměřická Diakonie se spojila s litoměřickou Nadějí a výsledkem byl pro změnu „rouškomat“. Firma provozující nápojové automaty laskavě zapůjčila jeden ze svých přístrojů, jenomže místo nápojů nabízel v litoměřickém Kauflandu roušky, a ty vyráběli klienti obou zmíněných organizací v chráněných dílnách. ►

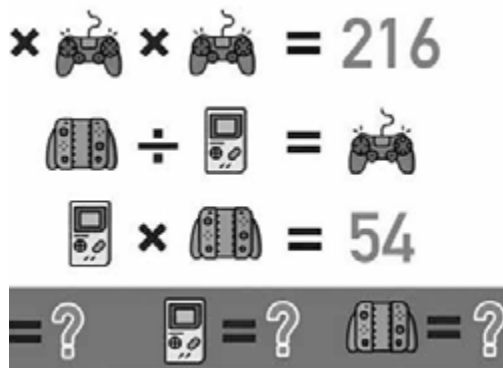
Armáda našla azyl v Diakonii Ostrava

Do dočasně uzavřeného stacionáře pro seniory, zvaného Domovinka, zamířili vojáci Armády ČR. Diakonie Ostrava jim tam poskytla ubytování a zázemí. Vojáci pomáhali v nedalekém seniorském zařízení, kde byly jejich síly velmi potřeba. Ostravská Diakonie poskytla své volné prostory velmi ráda. Řídí se totiž heslem: Společně to zvládneme!

Uličník řádl na Facebooku

Uličník je název mobilního nízkoprahového klubu pro mládež, oceňovaný původní vynález Diakonie Západ. Po dobu celorepublikové karantény nemohl vyjždět, proto své aktivity přesunul na sociální síť Facebook. Svým klientům tam nabízel křížovky, hlavolamy, hádanky pro trénink mozku. Šikovnost rukou zase prověřila soutěž ve stavění pyramidy z karet.

Domov pomáhal domovu

V Diakonii Krabčice se preventivně rozhodli místní domov odpočinku ve stáří celkově uzavřít. Karanténa trvala měsíc a po celou dobu byli klienti i zaměstnanci izolováni od okolního světa. Barevnými přáníčky a obrázky je potěšily děti a maminky z Domova pro matky s dětmi v Litoměřicích.

V Rolničce zasedli ke strojům

Dnes už se školy zase otvírají. S nástupem karantény byly ale zavřeny jako první a nevědělo se, na jak dlouho. Ve školách Diakonie Rolnička v Soběslavi proto zasedli k šicím strojům. Ředitelka, učitelky, asistentky, uklízečky, všichni. A pustili se do šití roušek pro Soběslav a okolí. Obvykle je to Rolnička, kdo žádá své okolí o podporu. V nelehkých časech karantény takto mohla přízeň všem svým podporovatelům oplatit.

Adam Šůra

TEOLOGICKÉ ÚVAHY K VYSLUHOVÁNÍ VEČEŘE PÁNĚ V ČCE

Podobojí

Jak budeme přijímat po koronakrizi 2020

Prožili jsme postní a velikonočních týdny eucharistického půstu. Otevření kostelů a blížící se Svatodušní svátky nás staví před otázku, jakým způsobem dále vysluhovat večeři Páně. Pandemií koronaviru pro nás nastala nová historická situace, která může změnit budoucí podobu této svátosti na měsíce, na roky, na desetiletí. Kristova církev není vázána na tradiční formy, pro svá rozhodování však musí – při všem zohlednění praktické proveditelnosti a pastýřských aspektů – uvádět především teologická kritéria.

1. Časté vysluhování

Již po několik desetiletí jsme v ČCE svědky trendu směrem k častějšímu a častějšímu vysluhování večeře Páně. Bohoslužby s večeří Páně namnoze přestaly být výjimkou, mnohde se staly nebo stávají pravidlem. Dosavadní platná *Agenda* (1983) i právě vznikající nová *Agenda* považují nedělní bohoslužby s večeří Páně za normativní. Návrat k dřívější praxi, kdy se večeře Páně slavila pouze o velkých svátcích nebo dokonce jako přívažek k bohoslužbám, vyhrazený sborové elitě, bych považoval za neblahý krok zpět. Česká reformace byla v jednom ze svých proudů (Jan Milič z Kroměříže) hnutím za velmi časté (každodenní) přijímání.

Historický argument má pro nás váhu druhou, vždyť např. přijímání malých dětí odporuje reformačnímu pojetí večeře Páně. Zanedbatelný není ani aspekt ekumenický: Častým vysluhováním prostě srovnáváme krok s církvemi klasického protestantismu.

2. Večeře Páně nesmí sbor rozdělovat

Jediný protiargument proti častějšímu vysluhování, kterému nemohu upřít legitimitu, je obava, že se tak sbor rozdělí na skupinu přijímajících a skupinu nepřijímajících. Večeře Páně v žádném případě nesmí bohoslužebné shromáždění rozdělovat! Možná už samo slavení stolu Páně, a zejména přijímání z jednoho kalicha/více kalichů, může sbor rozdělit na „bázlivce“, kteří se přijímat obávají, a „odvážlivce“, kteří podobnými obavami netrpí. Zde je třeba nejprve říct, že proti bohoslužbám bez večeře Páně nelze v evangelické církvi principiálně namítat, že by byly neplnohodnotné. Namísto bude celému shromáždění sdělit, že lidský strach před nálezou není projev malé víry, že si jej nikdo nemá vyčítat a že se za něj nemusí nikdo stydět. Pavlovská označení „slabí/silní ve víře“ bych v této souvislosti raději neužíval, už proto, že tu hrozí zámena síly víry za neinformovanost, lehkomyšlnost, ochotu riskovat. „Úzkostlivější“ bych vyzval, aby se nezdráhali přistoupit ke stolu Páně jako první. (Sám jsem, jakkoli to v evangelických církvích působí katolicky, jako farář přijímal v domovech důchodců v adventu a o Vánocích, kdy řádily virózy, jako první.)

3. Přijímání podjednou

Roku 1414 obnovil Jakoubek ze Stříbra přijímání laiků z kalicha; Jan Hus jeho rozhodnutí nesměle z Kostnice přitakal a koncil toto jednání rozhodně odsoudil. Boj za laický kalich zuřil pak v Čechách po léta, českým protestantům se dostalo ►

označení kališníci nebo utrakvisti, tj. podobojí; spojená ČCE si zvolila kalich za svůj rozpoznávací znak a setrvala při něm i při volbě svého nového loga. Římskokatolická církev 1415 potvrdila svou stávající praxi přijímání podjednou zdogmatizováním tzv. konkomitace: Přijímající podjednou přijímá celého Krista. Řeší se tak mj. praktické

důvody: Aby nedocházelo k problémům, jak naložit s nezkonsumovanými konsekrovanými živly, tělem a krví Páně. (Mimochodem mnohé z nás, a to i ty, kdo chápou svátostné živly symbolicky, trápí tento problém dodnes.) Tato teorie má oboustranné užití: Platí i pro toho, kdo by přijímal – při nedostatku hostií – pouze z kalicha. Pokoncilní katolicismus laické přijímání podobojí umožňuje (1963: opatrně připouští; 1983: vřele doporučuje); fakticky dnes naši katoličtí bratři přijímají podobojí nanejvýš o svátcích nebo při zvláštních příležitostech.

Řekl bych, že pro dnešního českého evangelíka by nebyl – dobrovolný! – návrat k přijímání podjednou a priori nepřijatelný. Naše vnímání a prožívání však hrají v náboženství často větší roli než argumentující rozum – a rány protireformace nemusejí být ještě zcela zaceleny. Návrat k večeři Páně podjednou bych doporučoval jen v případě, že by to byla individuální alternativa k přijímání nealkoholického vína, tedy nějakého moštu.

4. Přijímání podobojí najednou

Dnešní katolicismus praktikuje přijímání podobojí nejčastěji v podobě přijímání hostie namočené v posvěceném víně. Já tuto praxi nepovažuji evan-

gelické církvi za vyloučenou. (Sám tak činím při večeři Páně, již se účastním navzdory lehké viróze.) Epidemiologicky se však tím takřka nic neřeší, navíc okolostojící se mohou domnívat, že přijímám pouze podjednou.

5. Ojedinělé přijímání

Dnešní pravoslavní sice uchovalo přijímání podobojí, s ním však i starověkou a středověkou bázeň před svátostí, takže pravoslavný věřící přijímá večeři Páně po dlouhé individuální přípravě ojediněle v životě. Protestantismu (a vlastně celému dnešnímu západnímu křesťanstvu) je takováto minimalizovaná frekvence základní křesťanské svátosti cizí.

6. Zástupné přijímání, svátostná liturgie bez přijímání

Církev československá husitská dříve praktkovala i tzv. zástupné přijímání duchovních, když v bohoslužbě přijímal pouze kněz v zastoupení za přítomnou náboženskou obec. Ještě bizarnější by byla „večeře Páně bez večeře Páně“, při níž by se odrecitovaly příslušné liturgické formuláře, ale sama večeře Páně by se neuskutečnila, tj. nikdo by

nepřijímal. Abychom si rozuměli: Společně vyznat viny a vyslechnout zvěst o jejich odpuštění můžeme a máme, ale tady – ještě před večeří Páně – je nutno skončit, nepokračovat dále slovy ustanovení, prosbou o Ducha svatého a děkováním Bohu za skutky spásy.

7. Soukromé přijímání on-line

Mládežnický farář Karel Müller otevřel možnost večere Páně on-line, doma v kuchyni před televizní obrazovkou, na níž je instruuující farář. Následující facebookové debaty se prý soustředily na zcela podružné otázky typu, zda máme ve svých domovech pro takovéto slavení dosti „důstojné prostředí“. I evangelická církev váže vysluhování svátostí na přítomnost ordinovaného duchovního, souhlas staršovstva, a především otevřené společenství církve. Nebezpečí, že si církev zprivatizujeme, je veliké. Ani v mnohem těžších životních zkouškách, jaké zažívali křesťané v koncentračních táborech, gulagu, vězení, se vězni bez farářů neodvažovali vzít svátosti do svých rukou. Katolická církev zná tzv. duchovní přijímání, jakési „přijímání touhou“; spočívá v krátké intenzivní modlitbě ke Kristu. Tato tradice sahá až k eucharistickým myšlenkám církevního otce sv. Augustina, dnes se s ní nejčastěji setkáváme v podobě modlitby sv. Alfonse z Liguori. Zřejmě nás čeká debata o tom, jak reálné jsou virtuální reality, a to jak tělesná přítomnost svátostného chleba a vína, tak především realita církevního společenství. Bude to ovšem filosoficko-teologická debata ne nepodobná dogmatickému rozhovoru o transsubstanciaci, přepodstatnění chleba a vína v tělo a krev Páně.

8. Individuální kalíšky jako jediné řešení

Zbývá tedy jediné: individuální kalíšky, v nouzové situaci na jedno použití, a to možná na hodně dlouho. Pro začátek bych úmyslně sáhl po nehezky plastových kalíšcích a papírovém tácku na buřty, aby bylo zřejmé, že tuto podobu večere Páně si vynutila momentální nouze. (Vyjadřujeme tím i skutečnost, že církev nelpí na vnějšcích. Dokážu si představit, že by – pokud by nebyla k dispozici žádná nádoba na pití – kolovala shromážděním láhev vína.) V brzké době si možná naše sbory začnou doplňovat liturgické nádoby: vedle kalicha bude na stole Páně připraven tác s liturgickými kalíšky. Pro mnohé z nás bude pravděpodobně těžké zapudit asociaci, že stojíme na recepci nebo sedíme u baru, a nepozvednout číšku vzhůru v gestu přípitku. (To

by se mohlo dít zejména při simultánním přijímání, které, pokud vím, částečně praktikují sbory Ochraňovského seniorátu.)

9. Dnes

Před novou podobou večere Páně by nebylo na škodu shromáždění sdělit, co bude a jak to bude, případně všechno dění komentovat nahlas. Z přípravy a vysluhování večere Páně se stanou, alespoň z počátku, technicky značně náročné akce – a mezi faráři najdeme i lidi nepřilíhající praktické. Faráři by mělo vypomáhat více pomocníků (v rukavicích? někdo, kdo bude čas od času stříkat dezinfekci?).

Může se stát, že během eucharistické abstinence naši farníci večeri Páně odvykli. Mnohem pravděpodobnější však je, že se touha po Kristu ve/při svátosti nyní přihlásí ještě silněji než kdy jindy.

10. Zítřka

Všechno, co jsem napsal, platí pro tuto chvíli. Do budoucna, pro případ druhé vlny pandemie, nám nezbude než se zamýšlet i nad velmi obtížným způsobem vysluhování nemocným doma nebo v nemocnici. Nové restriktce bude třeba respektovat jako předposlední; jejich případné překročení bývá farářům v extrémních situacích zpravidla tolerováno.

Dovětek, literatura

Bezprostředním podnětem k těmto úvahám se stala žádost martinského grémia („staršov- ►

stva“ – spíše „juniorstva“ – pražského kostela u Martina ve zdi, jehož jsem jako studentský farář ETF UK virilní člen) o stanovisko k vysluhování večere Páně první neděli po otevření kostelů.

Naším praktickým teologům Ladislavu Benešovi a Tabitě Landové a farářům Karlu

Šimrovi a Marku Lukáškoví děkuji za podnětné připomínky. K dalšímu studiu doporučuji vynikající, i neteologům srozumitelnou monografii z pera našeho učitele Pavla Filipiho *Hostina chudých*, kapitoly o večeri Páně (1991).

Jan Štefan, vedoucí katedry systematické teologie ETF UK

RECENZE

Máme na vybranou

Edith Egerová ani v koncentráku nepřijala roli oběti

„Každému z nás se asi někdy stalo něco zlého. S tím se nedá nic dělat. Máme snad v rodném listě napsáno, že život bude lehký? Nemáme. Spousta z nás se ale ve svém smutku či traumatu začne utápět a nežije svůj život naplno. A s tím už se něco udělat dá,“ říká Dr. Edith Eva Egerová.

Židé jsou na Slovensku od 11. století, ale v Košicích se směli usadit až od roku 1840. Vznikla zde velká židovská komunita. V jedné košické židovské rodině vyrůstá Edith Egerová.

Tři sestry Magda, Klára a Edita mluví doma s rodiči maďarsky. Edita se svou vlastní židovskou identitou bojuje, nepřiznává se k ní. Antisemitismus nevynalezli Němci, byl tu už dávno.

V roce 1938 jsou Košice připojeny opět k Maďarsku a košičtí Židé mají pocit návratu domů. Také Editka vítá admirála Horthyho, správce Maďarského království. Tak, jak to umí – tancem. Brzy se ale ukáže, že Židé se za Maďary počítat nebudou. Tak například: Nadaná baletka Edita na olympiádu nepojede, protože židovské tanečnice neberou. I když se Edith tak necítí, původ jí nikdo neodpáře. Sestra Klára je nadaná houslistka. Odjede studovat do Budapešti a přečká válku u svého křesťanského učitele hudby. Ostatní členy rodiny čeká transport.

První válečné roky jsou pro Edith spojené s Erikem. Oba nosí žlutou hvězdu a žijí jeden pro druhého. Mluví spolu o literatuře a o Palestině.

Edith přemýšlí, jak by vypadaly jejich děti. Rozdělí je transport. Láska k Erikovi a naděje, že se setkají, je pro Editu v následující šílené době zásadní. Dává jí sílu chtít přežít, díky zamilovanosti má vůli k životu.

Edith si opakovaně vybavuje obrázek tří žen. Po hodinách strávených ve vlaku jsou unaveny, zaklesnuty do sebe. Mají tmavé kabáty, boty pokrývá prach. Naposledy takhle spolu. Šestnáctiletá Edith, maminka a starší sestra Magda. Auschwitz. Maminku už pak neviděly. Edith s Magdou si byly oporou až do konce války.

V táboře je baletka Edith vyzvána, aby tančila před doktorem Mengelem.

„Apři tom tanci jsem jako vnuknutím pochopila něco, co už nikdy nezapomenu. Dodnes netuším, jak se to stalo, ale to, co jsem si tehdy uvědomila, mi od té doby nejednou zachránilo život, i pak, po válce. Došlo mi, že Mengele, ten rutinní vrah, který mi právě zavraždil matku, si zaslouží soucit snad víc než já. Protože na rozdíl ode mě se toho, co udělal, už nikdy nezbaví. Už navždycky s tím bude muset žít. Zakončila jsem své vystoupení pomalým, ladným provazem a modlila se. Ale ne za sebe. Modlila jsem se za něj, aby mě nemusel zabít.

Asi se mu to líbilo, protože mi hodil chleba...”

Se sestrou Magdou absolvují Pochod smrti. Na konci války jsou v Mauthausenu. Z hromady mrtvol vytáhne Edith 5. května 1945 americký

voják z 11. divize, která tábor osvobodila. Po válce jedou obě sestry vlakem z Vídně domů. Domů? Co je to domov?

Edith a Magda se shledají i se sestrou Klárou. Je to zázrak. Ale najít sebe sama a smysl proč žít, to bude Edith trvat ještě několik desetiletí. Vyrovnávat se s minulostí a být schopna o svých vzpomínkách mluvit, k tomu povede velmi dlouhá cesta.

Brzy po válce se Edith provdá za židovského obchodníka Bélu Egera.

Po komunistickém převratu Béla odmítá vstoupit do komunistické strany a spolupracovat s režimem. Dostane se do vězení, odkud ho Edith odvážně dostane ven. Někteří přátelé míří do Palestiny, Egerovi odcházejí do Ameriky. Do země svobody. Na břehu Nového světa se v květovaných šatech krásná Edith s malou dcerou Marianou

v náručí s úsměvem dívá vstříc budoucnosti. Až časem zjistí, že „úzkost a pocit viny se nevztahují ke konkrétnímu místu, že noční můry neuznávají hranice“.

Zásadní bylo pro Edith Egerovou setkání s vídeňským neurologem a psychiatrem Viktorem Franklem a jeho učením vůle k životu: „Člověku je možné sebrat všechno kromě jediného: poslední z lidských svobod – zvolit si za jakýchkoli okolností svůj vlastní postoj, vybrat si svou vlastní cestu. Vždycky máme na vybranou. Za všech okolností, ať je naše situace sebevíc frustrující, tíživá, krutá a bolestná, vždycky se můžeme rozhodnout, jak budeme reagovat.“ Edith vzpomíná, jak jí maminka cestou do Osvětimi kladla na srdce: „Pamatuj, že to, co si nosíš v sobě, ti nikdo nemůže vzít. Není v něčí moci zastavit temnotu, ale vždycky máme možnost zažehnout světlo.“

Edith Egerová vystudovala psychologii, stala se psychoterapeutkou. Jejím velkým učitelem byl také Carl Rogers. Naučila se od něj bezpodmínečnému přijetí pacienta a při terapeutických sezeních používá jeho dvě nejdůležitější věty: „Všimla jsem si, že jste říkal...“ a „Povězte mi o tom víc.“ Svým přístupem pomáhá Dr. Egerová lidem udělat krok dopředu a žít v přítomnosti. Pracuje s válečnými veterány a dalšími lidmi, kteří trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Také se věnuje párové terapii.

Sama se musela vyrovnávat s minulostí a s tím, jak jí bylo v mnohém ublíženo. Co je to odpuštění? „Nikdy mu neodpustím,“ slýchá od svých klientů, od lidí přeživších, ale žijících stále v zajetí minulosti. Odpustit totiž pro mnohé znamená prominout a zapomenout. Leckdo sní o pomstě.

Edith Egerová se s tím sama musela vyrovnávat. „Pro oběti je důležité přiřknout vinu těm, kdo jim ublížili. Je nepochybné, že bychom před zlem neměli zavírat oči a že je potřeba volat pachatele k zodpovědnosti. Díky setkáním s přeživšími jsem však pochopila, že buď člověk může žít pro pomstu, nebo pro budoucnost. Buď si z minulosti může postavit vězení, nebo ji použít jako odrazový můstek k životu, jakým chce tady a teď žít. Vždycky máme na vybranou – buďto dál sami sebe držet ve vězení, nebo se rozhodnout pro svobodu.“

Edith měla na výběr. Buď dopustí, aby s ní okolnosti smýkaly, nebo se s nimi pokusí vyporádat tak, jak přicházejí. Kdo se rozhodne zůstat obětí, vždycky najde někoho, kdo ho bude zotročovat. Edith Egerová se rozhodla, že obětí nezůstane.

Doktorce Edith Egerové je nyní 92 let. Do důchodu jít neplánuje, jak řekla v rozhovoru pro týdeník Respekt letos v únoru. Zakrněl by jí mozek. Tančí pořád jako dvacetiletá. Ostatně – tanec doporučuje párům, aby se spolu učily komunikovat. V Americe se manželé rozvádějí hned při náznaku prvních potíží, říká psycholožka Egerová. Manželé to spolu chtějí mít jednoduché. I jejich děti očekávají, že život bude jednoduchý. A ono to vždycky tak není. ►

Oblíbené jídlo Edith Egerové je segedínský guláš. S dcerou, dětskou psycholožkou a gurmánkou, nyní sepisují kuchařskou knihu maďarských jídel. A v angličtině nyní vychází její nová kniha *Dar (The Gift)*.

Edith Egerová nás vyzývá, abychom se neptali

„Proč jsem na světě?“, lépe je ptát se „Jak mám naložit s životem, který mi byl dán?“

Lenka Ridzoňová

*Edith Eva Egerová: Máme na vybranou
Praha, Práh 2019, 352 s.*

ČTENÍ NEJEN DO ČASŮ NEČASU

Pro děti i jejich rodiče

Doma máme dva kluky. Ani jeden ještě neumí číst, ale oba mají knížky moc rádi. Knížky nám pomáhají překonat nudu v čekárně u doktora, patří k odpolednímu i večernímu uspávání, hledáme v nich odpovědi na roztodivné otázky, povídáme si nad nimi i o nich. Těmi obrázkovými kluci pak často listují sami a občas si podle obrázků příběh vyprávějí.

A máme knihy oblíbené, ke kterým se rádi vracíme. Ale občas to chce změnu. Někdy po ní volají kluci sami, někdy ji nutně potřebuju já. To pak přijde balíček z knihkupectví.

Třeba s takovýmto obsahem:

Všeobecný zvířetník pana profesora Revilloda

s podtitulem Věhlasný almanach světové fauny, je knížka a hra v jednom.

Na jejích stránkách najdete vyobrazených 16, celkem běžných živočichů – třeba slona, o němž si můžete přečíst, že to je „ohromný tlustokožec důstojného držení těla z indické džungle“, nebo blechu kočičí – hltavého parazita zarputilého vpichu z nezdravého prostředí.

Ale mnohem spíše v ní narazíte na živočichy nevídané. Třeba kiblona – podivného opeřence povahy flegmatické, taky z indické džungle, nebo blesurožce – hltavého parazita omračujícího běhu ze vzdálených pralesů.

Každá stránka je totiž, jak už možná tušíte, rozstřižena na třetiny a každou třetinu můžete

obrátit zvlášť. Což dá celkem něco přes 4000 více či méně podivných kombinací...

Sem tam možná raději rychle přelístujete, protože některá ta zvířátka by člověk vážně potkat nechtěl. Například právě blesurožce. Ale nejspíš se budete docela dobře bavit. Třeba vymýšlením, jak asi žije taková tarrasmyš – legrační zvířátko duhových šupin z pouště Sonora. A protože Všeobecný zvířetník je rozměrů téměř kapesních, dá se s sebou vozit všude. A čas, třeba v té čekárně, vám uteče jako nic.

Pohádky o kolečkách a nekonečnu

Bylo jednou jedno úplně obyčejné kolečko... a okolo něj vznikla docela neobyčejná kniha. Vlastně spíš knížečka o světě kolem nás. Napsala ji a samými kolečky ilustrovala Zuzana Demlová.

V téhle červené knížce v plátěné vazbě je deset příběhů, které mají v názvu dvojici otázek, od Co je velké? Co je malé? přes Co jsem? Co chci být? až po Co je? Co není?

Každý příběh začíná několikastránkovou ilustrovanou předehrou, což je vlastně pohádka

sama o sobě. A v hlavních rolích příběhů, hledajících odpovědi na otázky z názvu, vystupují kolečka. Zvětšují se, zmenšují, kutálejí, cestují, ztrácejí se a objevují...

A třeba v příběhu „Co je hodně? Co je málo?“, v němž se alespoň podle reakcí u nás doma vyskytuje nejvtipnější číslo na světě, totiž googolplex, se kolečko, které chce být v něčem úplně „nej“, rozhodne být nula. A to nula poslední.

Kromě příběhů mě knížka potěšila grafickým zpracováním, a právě vazbou do plátna. Protože plátno, na rozdíl od těch praktických omyvatelných desek, jimiž jsou často knížky pro nejmenší opatřeny, v ruce hřeje.

Dráček Zog a princezna rebelka

V téhle obrázkové knížce je všechno, co by člověk od klasické pohádky čekal – drak, princezna i rytíř. Jen tu princeznu nebaví vysedávat na hradě a dělat to, co princezny dělávají, raději ošetřuje raněné a léčí nemocné. Drak nemá chuť princeznu sežrat, chtěl by s ní kamarádít, vždyť ho už párkrát vytáhla z bryndy. A ani rytíř našťstí nevidí svou budoucnost v hubení draků. A díky tomu spolu tihle tři můžou vyrazit na společné dobrodružství. Dobrodružství napsané ve verších, které stihnete celé přečíst před usnutím.

Spisovatelku Julii Donaldsonovou a ilustrátora Alexe Schefflera známe díky u nás doma hodně oblíbené (a příliš dlouho stále do kolečka čtené) knížce *Gruffalo*. Ta je o malé myšce, kterou by na její cestě lesem rád kdekdo snědl. Ona ale nakonec právě díky titulnímu Gruffalovi všem šťastně unikne. Ono to tedy je celé maličko jinak – tak jak to ostatně v knížkách Julie Donaldson bývá. Příběhy jsou to kratičké a jsou vyprávěny a ilustrovány s humorem.

Medvěd nechce jít spát

Blíží se zima, jenže medvědovi se nechce jít spát. Slyšel o zimě od zubra a rád by ji jednou taky sám prozkoumal. Protože zima, to je docela určité náramná legrace, ať si zubr říká, co chce. A tak medvěd začne vymýšlet, jak to zařídit. Nejdůležitější samozřejmě je neusnout.

Současná ukrajinská autorka, Oksana Bula, vypráví své příběhy hlavně obrazem. V celé knize je jen pár vět, ale v poetických kresbách

se toho děje spousta. A možná ve výrazu medvěda na stránkách knížky uvidíte toho vašeho mrňouska, co také zrovna nechce jít spát, protože přece spinkal už ráno a teď by docela určitě o něco zajímavého přišel... A přesně v tom okamžiku lze sáhnout po téhle knížce a společně si ji prohlédnout a dočíst až ke šťastnému konci.

365 tučňáků

Představte si, že u vás ráno zazvoní pošták a předá vám v krabici úhledně zabaleného živého tučňáka. U něj je lístek, na němž stojí: „Jsem č. 1, dejte mi najíst, až budu mít hlad.“

Tak to se stane klukovi Teovi, jeho sestře Amandině a jejich rodičům. A jak název napovídá, jedním tučňákem to rozhodně neskončí. Jak se s každodenním doručováním tučňáků tahle rodina vypořádává a hlavně, kde se ti tučňáci berou, si přečtete sami. Nebo prohlédněte, protože je to další knížka, v níž se velká část ►

příběhu odehrává přímo v ilustracích. Nejen že se dozvíte něco zajímavého o životě tučňáků, ale autoři mysleli i na to, že u dětské knížky by se při čtení mohl bavit i rodič.

A přestože závěrečné překvapení v knížce

Jeana-Luca Fromental, kterou přečtete za jedno posezení, už vás víckrát nepřekvapí, právě v ilustracích jsou schovány drobnosti, které při opakovaném čtení potěší.

Alena Pudlovská

RECENZE FILMU

Drahokam

Studie charakterů, stereotypů a kontextů

Rok 2012. Širokouhlý záber bane na ťažbu nerastov v Etiópii. Krv, pot, prach. Spleť tiel a kako-fónia zvukov. Dvojica kopáčov nachádza v banskej šachte kus hlušiny obsahujúci nádhorne sfarbené drahokamy. Strih. Diamantová štvrť v New Yorku. Preplnené ulice a obchody. Navzájom sa prekríkujúce hlasy, trúbiace autá, telefonáty. Ruch a zhon všedného dňa.

Na prvý pohľad diametrálne odlišné svety, ktoré nemajú nič spoločného. Autorská dvojica Benny Safdie a Josh Safdie, bratia, ktorí sú považovaní za vychádzajúce hviezdy nezávislého newyorského filmu, však medzi týmito svetmi nachádzajú styčné body. Prepájajú ich prostredníctvom príbehu židovského majiteľa klenotníctva Howarda Ratnera (životný výkon komika Adama Sandlera). Howard totiž vzácny kameň kúpil priamo z Afriky, údajne od etiópskych Židov, a jeho predajom v aukcii si chce zaistiť vysnívanú budúcnosť. Vo svojom obchode ho však ukáže svojmu zákazníkovi Kevinovi Garnettovi (hrá sám seba), hviezdnemu basketbalistovi, ktorý sa práve pripravuje na finálovú sériu NBA. Kevin sa upne k myšlienke, že drahokam mu prinesie víťazstvo a životný výkon v hre – a Howard, patologický hazardný hráč, zase uverí tomu, že stávka na Kevinov výkon pre neho bude znamenať astronomickú finančnú čiastku.

Safdieovci tak vo svojom filme používajú drahokam ako symbol umožňujúci analyzovať fenomén globálneho neoliberalizmu. Ide im o to vykresliť

pestrý a komplexný obraz, kde má svoje miesto Etiópia i New York, chudoba i bohatstvo, snaha o holé prežitie i honba za čoraz väčším prepychom. Avšak je tu tiež neustále vedomie toho, že ide o svet

po ekonomickej kríze v roku 2008, o svet charakterizovaný neistotou z budúcnosti a poznaním, že človek nie je zvrchovaným pánom svojej budúcnosti. Ale človek je bytosť komplikovaná a nerezignujúca, a preto všetka tá nervozita, triky, stratégie a plánovanie. A upínanie sa k troške mágie, ktorá by snáď dokázala zmeniť ľudský údel. Drahokam sa tak stáva fetišom, ku ktorému postavy upínajú svoj zrak v túžbe stúpať hore po spoločenskom rebríčku.

Téma spoločenského postavenia je pre film vôbec veľmi dôležitá. Safdieovci totiž používajú kategórie rasy/etnika a triedy na skúmanie aspektov života v súčasnej neoliberalnej spoločnosti. Ide síce o kategórie klasické až ošúchané, no inovatívna optika a zaujímavé témy pomáhajú filmu neprepadnúť do polohy kliše, a priniesť novú

a osviežujúcu perspektívu. Hoci obraz Žida, ktorý Safdieovci (sami Židia) vytvorili, je v niektorých ohľadoch až nebezpečne stereotypný, nepochybne predstavuje nečakanú zmenu oproti tomu, na čo sme boli zvyknutí napríklad z diel Woodyho Allena. Howard stále ešte stojí jednou nohou vo svojej židovskej komunite, no tou druhou už prekročil do sveta, v ktorom sa miešajú rôzne etniká, kultúry a statusy. Svojím spôsobom vzhliada ku Kevinovi Garnettovi, čiernej legende NBA, ktorý má slávu a neobmedzené finančné zdroje – teda všetko to, po čom Howard túži. V jeho zidealizovanej vízii majú Židia a černosi k sebe veľmi blízko ako členovia komunit, ktorí sú protagonistami vzostupnej sociálnej mobility. Ako však ukazuje samotný Howardov prípad, táto vízia nie je v žiadnom prípade neproblematická a jednoznačná.

Zaujímavé je sledovať i príbeh Howarda ako jednotlivca. Gambler, ktorý už dávno svoju vášeň nemá pod kontrolou a je vtáňovaný do víru narastajúcich dlhov. Neverný manžel, ktorý si vydržiava rovnako nevernú milenkú. Chorobný klamár, ktorý sa zaplieta do spleti svojich nekalých plánov. Ale

aj milujúci (i keď určite nie ukázkový) otec, ktorý sa tu snaží byť pre svoje deti. Muž, ktorý (svojím spôsobom) ctí rodinné a kultúrne tradície. Človek, ktorý prahne po živote – hoci spôsoby, akými svoj život vedie, možno nie sú tie najsprávnejšie.

Safdieovci však Howarda nesúdia – a nežiadajú ani, aby ho súdil divák. Namiesto toho ponúkajú podnetnú štúdiu charakterov, stereotypov a kontextov. Drahokam zobrazuje svet, v ktorom je človek ponechaný sám na seba. Vykúpenie v tomto svete neprichádza zvonku. Povedané s Thomasom Hobbesom, ľudský život je osamelý, úbohý, ohavný, zvierací a krátky. Lenže človek sa s takýmto údelom nechce zmieriť – a nechce sa s ním zmieriť ani Howard a ani tvorcovia filmu. Ako naznačuje asi najkrajšia scéna filmu zobrazujúca zlomeného Howarda a jeho milenkú Juliu (Julia Fox), ak sa človek otvorí inému, dostáva priestor pre katarziu a snáď i nový začiatok. Lenže ten si nie je v žiadnom prípade možné nárokovat ani zaistiť.

Pavol Bargár

Orig. Uncut Gems, USA, 2019, réžia: Benny

Safdie a Josh Safdie

POSLEDNÍ SLOVO

Trpělivost a extremismus křesťanství

Snesu toho hodně. A přitom jsem dost netrpělivý. Mohu být přece shovívavý a netrpělivý zároveň, ne? S těmi tzv. ctnostmi je to složitější. Jestli se vůbec trpělivost má považovat za ctnost?

Augustin píše spíš o mírnosti či střídmosti (latinsky *temperantia*). Střídmost snad vychází z uměřenosti, která je podle Aristotela základ mravnosti. Myslet a jednat v proporcích, přiměřeně – to by bylo krásné žítí tohle zvládat! To by bylo rozumných rozhodnutí a chytrých zákonů, kdyby tahle ctnost patřila k základní výbavě vzdělaného člověka. Žádné extrémy a úchylné nápady, jen radikální, tedy hluboké a ke kořenům jdoucí rozhodování.

Nedávno zemřelý profesor Ladislav Hejdlánek nám na přednáškách říkával, že tohle aristotelské pojetí ctnosti jako středu mezi extrémy nesedí moc na křesťanství. Máme snad víru, lásku a naději držet v nějakých rozumových proporcích? Ani moc, ani málo, prostě tak akorát? Milovat tak akorát? Věřit tak akorát? Mít naději přiměřeně? Minimálně na tyhle tři kardinální ctnosti, jak víra, láska a naděje jsou, žádná střídmost nepasuje. Ježíš je v ctnostech extremist, všechno jiného než střídmy člověk. Milujte své bližní, sebe, a ještě navíc své nepřátele. Nastavujte druhou tvář, jděte a služte dvakrát tolik, než je po vás žádáno, odpusťte 77× za den atd., vždyť ta jeho kázání znáte. ►

Ježíš prostě není umírněný učitel. Je nestřídmý stejně jako Bůh. O něm přece také povídáme, že odpouští daleko víc, než jsme toho schopni my všichni. Můžete spáchat vlastně cokoliv a jeho to ve schopnosti odpouštět nerozhodí.

Být extrémně trpělivý je však kravina. Lidi vás zneužijí a nikdo vůči vám nebude mít respekt. Dopadnete jako Pán Bůh v myslích mnohých lidí. Unese všechno. Naopak je zdravé být netrpělivý, je zdravé být důsledný a občas šlápnout druhému na krk (obrazně!), aby se probral a třeba včas odevzdal slíbenou práci.

Neptejte se mě ale, jako to vypadá, když se mám učit s dětmi. Jsem jako můj táta, netrpělivost je

vidět i slyšet: „Jak to, prosím tě, nemůžeš vypočítat, dyť to vidíš, neee?“ Děti to vždy nakonec přežijí, ale celkově je lepší, když s nimi úlohy dělá moje žena. Má mírnější tempo a je taky rozhodně mnohem trpělivější. Mně nedělá dobře, když jsou lidé pomalí, ale hodně toho zas snesu. Ostatně pomalejší lidé kolem mě taky.

Co se týče ctnostného života, křesťanství vede k nevyrovnanosti. Můžete být netrpěliví a celkově nevyrovnaní, hlavně v lásce, víře a naději. Milovat netrpělivého manžela, věřit tvrdohlavě, i když se nemáte zrovna čeho chytit, a spoléhat na Boha každý nový den – to je krásný extremismus!

Tomáš Vítek

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Jana Plíšková
členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,
Jan Kirschner, Ondřej Kolář,
Tomáš Pavelka, Jaroslav
Pechar, Lenka Ridzoňová, Adéla
Rozbořilová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

Foto Marta Borská

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

letního dvojčísla 7+8/2020
je 21. 6. 2020

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ
elektronicky a ve zvukové
podobě: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05
Praha 1, tel.: 222 316 306,
732 324 956
e-mail: szp@diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x
ročně, jednotlivá čísla 30 Kč
roční předplatné 350 Kč
do zahraničí 900 Kč
sponzorské 600 Kč
Informace o předplatném podá,
objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz
/ Co děláme / Média /
Církevní tisk / Český bratr

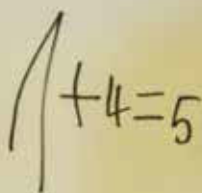
www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace
- audioverze
- řazení podle rubrik
- odkazy na jednotlivé příspěvky

V roce 2020 se Český bratr věnuje ctnostem. V letním dvojčíslu přichází na řadu radost.

ISSN 1211-6793

Naše práce není
žádná jednorázovka.

$$1 + 4 = 5$$

Provázíme děti i dospělé
tak dlouho, jak je
potřeba.

Budte u toho s námi a staňte se
pravidelnými dárči Diakonie.
www.diakonie.cz/darci

Diakonie
Českobratrská církev evangelická

 **ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ**

Hledáme dobrovolníky!

Zn. Moc a hodně! Více na: www.bit.ly/dobrovolnici-belec

LETNÍ KEMP MLÁDEŽE POD JEDNOU STŘECHOU

Kurzy

Mediální
Pantomima
Přežití a první pomoc

Workshopy

Sport, origami,
deskovky, zpívání,
vaření, minigolf,
rybaření.

Společný biblický program

Pořádá SEM v ČR
ve spolupráci
s Českobratrskou
církví evangelickou.

Přijed' zažít týden plný zábavy, kultury, sportování, a chillu.
Prožij čas společně s kamarády, ale zároveň si vyber, co zajímá právě Tebe!
Letní kemp mládeže nabízí spoustu kůl věcí pro mladé lidi libovolného věku.

Cena 2 200,- pro členy SEMU 2 100,- a pro sourozence 2 000,-
nutno zaplatit do 31. května: potom 2 500,-

Více informací

www.kemp.semcr.cz
na Fb, Ig nebo mailu
kemp@semcr.cz

MĚSTO STRMILOV